

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014–2016

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Barbora Kotlářová

**Zhodnocení situace na trhu poskytování spotřebních
a hotovostních úvěrů za posledních deset let. Nové trendy,
fakta, zkušenosti a doporučení.**

Praha 2016

Vedoucí diplomové práce: Dr. Nový Jindřich, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED STUDIES

2014-2016

DIPLOMA THESIS

Barbora Kotlářová

**Assessment of a situation in a consumer credit market
and providing cash loans in the past ten years. New trends,
facts, experiences and recommendations.**

Prague 2016

Diploma Thesis Work Supervisor: Dr. Nový Jindřich, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Barbora Kotlářová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu práce, panu Dr. Jindřichu Novému, Ph.D., za cenné rady a podněty ke zpracování této práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá zhodnocením situace na trhu s poskytováním spotřebních a hotovostních úvěrů za posledních deset let. V úvodu diplomové práce je zahrnuta teoretická část, kde je popsána charakteristika finančního trhu a jeho sledovaných komponent. Je zde popsán celý finanční trh a jeho rozdělení. V další části se diplomová práce zabývá vývojem legislativního prostředí ve vazbě na spotřebitelské a hotovostní úvěry od historického vývoje spotřebitelských úvěrů až po současné znění zákona o spotřebitelském úvěru. Dále se diplomová práce zabývá funkční, ekonomickou a finanční gramotností. Praktická část je rozdělena do dvou kapitol. V první kapitole je popsána současná situace na trhu a jeho základní trendy vývoje. Zde jsou popsány také trendy a praktiky, které jsou využívány v dnešní době na trhu se spotřebitelskými úvěry společně s popsáním poskytovatelů těchto půjček. Ve druhé, praktické části je rozebrána zadluženost domácností, vývoj a důsledky zadlužování domácností a v poslední části práce jsou srovnány spotřebitelské úvěry dostupné na finančním trhu v České republice.

Klíčová slova

Bankovní, evropské právo, finanční trh, funkční gramotnost, gramotnost, kapitálový trh, nebankovní, peněžní trh, poskytovatelé půjček, půjčka, směrnice, úvěr, zadluženost, zákon.

Annotation

This thesis focuses on the assessment of a situation on market of providing consumer credit and cash loans in the last ten years. In the introduction the theoretical part of the work is presented and a description of the characteristics of the financial market is provided alongside with monitored elements of the financial market. In this part the whole system of financial market is described and classified. In the next part the thesis introduces the process of developing the entire legislative basis connected to consumer credit and cash loans market. In this part the historical development of consumer credit will be introduced from its evolution to the current law dealing with consumer loans. However, apart from the description of the financial market and the historical development of consumer loans this thesis also focuses on functional, economical and financial literacy. Practical part of this dissertation has two chapters. First chapter describes a current situation on the financial market and its basic trends and development. In this part current trends and practices on the market with consumer credit are introduced. This part also focuses on the description and introduction of the providers of consumer loans. Second chapter of the practical part analyses household debt, its development and consequences. In the end of the thesis different consumer loans available in the Czech Republic are assessed and analysed.

Keywords

Banking, capital market, credit, European law, Financial market, Functional literacy, guideline, indebtedness, literacy, money-market, non-banking, law, loan, loan providers.

OBSAH

ÚVOD.....	9
-----------	---

TEORETICKO-METODOLOGICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA FINANČNÍHO TRHU A JEHO SLEDOVANÝCH KOMPONENT	12
---	-----------

1.1 Definice, funkce a význam finančního trhu.....	12
1.2 Typy finančních trhů.....	13
1.3 Peněžní trh	14
1.4 Kapitálový trh	15
1.5 Trh s cizími měnami a trhy drahých kovů	16
1.6 Trh finanční zprostředkovatelé	16

2 VÝVOJ LEGISLATIVNÍHO PROSTŘEDÍ VE VAZBĚ NA SPOTŘEBITELSKÉ A HOTOVOSTNÍ ÚVĚRY	18
---	-----------

2.1 Historický vývoj spotřebitelských úvěrů	18
2.2 Evropské právo a jeho vliv na právní úpravu spotřebitelského úvěru.....	18
2.3 Směrnice 87/102/EHS a směrnice 2008/48/ES	19
2.4 Zákon o spotřebitelském úvěru v rámci práva ČR	22
2.5 Rozdíl mezi úvěrem a půjčkou	24
2.6 Spotřebitelský úvěr	25
2.7 Výhody a nevýhody spotřebitelského úvěru a následná rizika.....	28

3 FUNKČNÍ, EKONOMICKÁ A FINANČNÍ GRAMOTNOST – ABECEDA DNEŠKA	32
---	-----------

3.1 Funkční gramotnost	32
3.2 Finanční gramotnost	34
3.3 Vztah finanční a ekonomické gramotnosti	35
3.4 Finančně gramotný člověk.....	36
3.5 Projekty finančního vzdělávání	37
3.6 ČNB podporuje rozvoj finanční gramotnosti v České republice	38

PRAKTICKÁ ČÁST

4 SOUČASNÁ SITUACE NA TRHU SE SPOTŘEBITELSKÝMI PŮJČKAMI A ZÁKLADNÍ TRENDY JEHO VÝVOJE	40
--	-----------

4.1 Vývoj a trendy v oblasti spotřebitelských úvěrů v České republice.....	40
4.2 Poskytovatelé půjček	44

5 ZADLUŽENOST DOMÁCNOSTÍ, VÝVOJ, PŘÍČINY A DŮSLEDKY	45
--	-----------

5.1 Zdravé zadlužení.....	45
5.2 Zadlužení českých domácností	46
5.3 Srovnání spotřebitelských úvěrů dle nabídky na trhu do 31. 12. 2015.....	50

ZÁVĚR	68
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	71
SEZNAM ZKRATEK	73
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	76
SEZNAM PŘÍLOH.....	77

ÚVOD

Téma diplomové práce je „Zhodnocení situace na trhu poskytování spotřebních a hotovostních úvěrů za posledních deset let. Nové trendy, fakta, zkušenosti a doporučení“.

Cílem diplomové práce je analyzovat situaci na českém finančním trhu se zřetelem na poskytování spotřebitelských úvěrů a popsat základní přístupy k aktuálnímu řešení této problematiky. V teoretické části je zpracován vývoj legislativy EU v oblasti spotřebitelských úvěrů, implementace evropského práva do české legislativy, samostatně je zpracován Zákon o spotřebitelských úvěrech. Pro orientaci v problematice finančních produktů je samostatně rozebrána finanční gramotnost obyvatelstva a nutnost edukace v této oblasti již od raného dětství. Sekce vývoje a segmentace spotřebitelských půjček a úvěrů pozvolna přechází do praktické části diplomové práce. Praktická část diplomové práce je věnována analýze a porovnání vybraných finančních produktů. Celkovým konceptem diplomové práce je přiblížit problematiku laické veřejnosti a eliminovat tak stálou hrozbu zadlužení.

Úvod teoretické části je věnován obecné definici finančních trhů a jeho komponent, které jsou dále podrobněji analyzovány v rámci prvních kapitol. Finanční trh, typy finančních trhů jsou specifikovány v úvodní kapitole, samostatná část této kapitoly je pak věnována rozčlenění peněžního trhu. V kapitole je taktéž proveden rozbor kapitálového trhu a trhu s cizími měnami a trhy drahých kovů. V závěru kapitoly je uvedeno základní rozdělení finančních zprostředkovatelů, kteří působí na současných finančních trzích.

Druhá kapitola práce sleduje historický vývoj spotřebitelských úvěrů od středověku až po současnou nabídku těchto finančních produktů. Rozbor je zaměřen na zmapování úvěrových produktů v souladu s vývojem evropského práva a apeluje na nutnost kompatibility české legislativy s evropskou. Samostatně jsou zpracovány směrnice 87/102/EHS a 2008/48/ES, které stanovují minimální práva spotřebitelů při uzavření úvěrové smlouvy, dále pak práva a povinnosti obou stran smluvního vztahu. Nejdůležitější a samostatně zpracována je Evropská směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU. Tato novela má za úkol obsáhnout platnost všech nastavených povinností a práv na veškeré úvěrové produkty, které jsou nabízeny v rámci všech

sektorů - finančních i nefinančních, čímž posiluje práva spotřebitele a současně bude svými nařízeními oprošťovat nabídku úvěrových produktů o nepoctivé poskytovatele úvěrů. Upozorňuje na nadbytek zprostředkovatelů a nemožnost detailní kontroly, v důsledku čehož se stále vyskytuje aktivita nesolventních poskytovatelů spotřebních úvěrů na trhu nabídky těchto produktů. Novela jasně definuje nově nastavená pravidla a podmínky, za jakých bude moci subjekt figurovat na trhu spotřebitelských úvěrů. V kapitole je rovněž uveden aktuální zákon o spotřebitelském úvěru v ČR a jeho vývoj včetně postupné implementace evropského práva až k současnému funkčnímu systému legislativních nařízení v oblasti spotřebitelských úvěrů. V návaznosti na pojmy definované v platných vyhláškách, nařízeních a zákonech citovaných v teoretické sekci diplomové práce je uvedeno vymezení zmiňovaných pojmů a rozdíl mezi nimi. Úzce specifikován je pojem spotřebitelský úvěr, který je v současné době nejvíce využívaným nástrojem jako finanční půjčka spotřebitele.

Nezbytnou nutností pro orientaci v obsáhlém trhu nabídky úvěrových produktů je funkční, finanční a ekonomická gramotnost jedince, proto je tomuto tématu věnována samostatná část v teoretické části práce. Funkční, finanční a ekonomickou gramotností se rozumí orientace jedince v aktuálním tržním systému, porozumění a orientace ve finančních produktech, a to jak v oblasti půjček a úvěrů, tak i v oblasti investic a výnosových produktů. Vzhledem k nízké úrovni této gramotnosti (jedná se ještě stále o pozůstatek vlivu centrálně řízené ekonomiky minulého režimu) je nutné implementovat systém edukace finančního vzdělávání již ve školním věku, proto jsou výrazně podporovány projekty ekonomické edukace jak na základních a středních školách, tak i výukové projekty pro širokou veřejnost. Cílem je minimalizace počtu jedinců, kteří se v důsledku finanční negramotnosti stávají obětmi dluhových pastí.

Teoretická část je zakončena doporučením, jak by měl potenciální spotřebitel postupovat ve chvíli, kdy uvažuje o čerpání jakéhokoliv typu úvěru, kdy je třeba vycházet z aktuální finanční situace, je třeba zvážit a zohlednit všechna možná rizika, která mohou během smluvního vztahu nastat. Součástí jsou taktéž odkazy na platnou legislativu, která spotřebiteli může pomoci ve svízelné situaci.

V praktické části diplomové práce je detailně analyzována současná situace na trhu se spotřebitelskými půjčkami a základní trendy jeho vývoje, kdy je mapován vývoj na trhu se spotřebitelskými půjčkami a úvěry v horizontu uplynulých deseti let. Z logiky

věci je patrné, že situace v tomto segmentu zaznamenala dynamický vývoj. A to jako reakce na aktualizace a vývoj legislativy, kdy postupně dochází k uvolnění striktnosti požadavků, za nichž je možné nabýt půjčku. Nabídka a variabilita jednotlivých produktů se tak neustále rozšiřuje. Trh je nyní doslova zaplaven širokou nabídkou finančních půjček a úvěrů jak od bankovních, tak i od nebankovních poskytovatelů. Jelikož nabízené produkty jsou v základních parametrech smluvních podmínek velmi podobné, je takřka nemožné jasně definovat, který produkt je v současné době nejvýhodnější. Finanční trh je v segmentu úvěrů a půjček doslova přesycen. Toto má za úkol změnit nová evropská směrnice, která je nyní v legislativním procesu, která by měla nabýt platnosti v roce 2016. Ta má rapidně snížit počet společností, které budou oprávněné poskytovat spotřebitelské půjčky. Za předpokladu, že se podaří naplnit stanovený cíl novely, lze předpokládat zásadní změnu v oblasti těchto finančních služeb. Dojde-li k razantnímu snížení poskytovatelů, lze očekávat nárůst rozdílů jednotlivých parametrů půjček a díky tomu i snazší orientaci laické veřejnosti v této oblasti.

Poslední sekce praktické části je věnována explicitnímu porovnání deseti úvěrových produktů od bankovních a nebankovních společností, které aktuálně fungují na tuzemském finančním trhu. K celkovému porovnání bylo náhodně zvoleno celkem šest parametrů, které jsou specifikovány u každého analyzovaného produktu. Následně je provedeno sumární porovnání všech analyzovaných finančních produktů, z porovnání je jasně patrné, že výše zmíněné tvrzení o maximální podobnosti produktů je pravdivé. Čerpání úvěrových produktů má za následek zadlužování tuzemských domácností, kdy vývoj tohoto ekonomického ukazatele definuje závěrečná kapitola praktické části práce. Grafické znázornění přehledně ukazuje vývoj zdravé zadluženosti tuzemských domácností v horizontu uplynulých deseti let.

TEORETICKO-METODOLOGICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA FINANČNÍHO TRHU A JEHO SLEDOVANÝCH KOMPONENT

1.1 Definice, funkce a význam finančního trhu

Finanční trh je systém institucí a instrumentů, který zabezpečuje pohyb peněz a kapitálu ve všech formách mezi různými ekonomickými subjekty na základě nabídky a poptávky. Fungující finanční trhy tvoří neodmyslitelnou součást každé ekonomiky a jejich efektivní fungování je klíčovým faktorem hospodářského růstu. Naopak špatně fungující finanční trhy mohou ekonomiku výrazně oslabit jako například během hospodářské krize, kdy se problémy finančního sektoru rozšířily i na další sektory ekonomiky, což následně přispělo ke globální ekonomické krizi. Finanční trhy přímo ovlivňují bohatství jednotlivců, chování firem a spotřebitelů a přispívají též k cykličnosti ekonomiky.¹

Finanční trh byl vytvořen proto, aby bylo možné prodávat nebo nakupovat krátkodobý i dlouhodobý kapitál pomocí výměny za volné peněžní prostředky. Na finančních trzích se soustřeďuje nabídka dočasně volných finančních prostředků přebytkových ekonomických subjektů a poptávka deficitních subjektů po těchto prostředcích. Realizují se procesy jejich směny a finanční trhy umožňují přesun těchto prostředků v ekonomice od přebytkových subjektů k subjektům deficitním.²

Obchodováním finančních prostředků na finančních trzích nedochází pouze k přesunu finančních prostředků v ekonomice od přebytkových hospodářských jednotek k jednotkám deficitních, ale také k redistribuci rizika mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. Finanční trhy realizaci těchto obchodů podstatně usnadňují a plní v této souvislosti některé velmi významné ekonomické funkce. Jednou z nich je determinace ceny. Při vzájemné interakci nabídky a poptávky jsou určeny ceny obchodovaných

¹ ČERNOHORSKÝ, J. a P. TEPLÝ. *Základy financí*, 1. vyd. 2. dotisk. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 136. ISBN 978-80-247-3669-3.

² POLOUČEK, S. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 207. ISBN 978-80-7400-152-9.

finančních dokumentů, tím jsou určeny také kurzy cenných papírů a úrokové sazby.³ Tímto způsobem finanční trhy ukazují požadovanou alokaci zdrojů v ekonomice prostřednictvím finančních aktiv. Ukazují podnikům a domácnostem, kde a jak získat finanční zdroje emisí finančních prostředků, nebo jak vlastní prostředky či úspory výhodně investovat jejich nákupem.⁴

Posláním finančních trhů je soustřeďovat, přerozdělovat a rozmísťovat volné finanční prostředky na základě poptávky a nabídky. Finanční trh ve svém působení naplňuje také některé významné makroekonomické funkce, jako jsou např. funkce transformační, oceňovací, zajišťovací, platební, zajištění bohatství, politické a intervencionalistické.

1.2 Typy finančních trhů

Finanční trhy se dělí podle různých hledisek:

1) Podle typu instrumentu, který se dělí na dluhové trhy, kde se obchoduje s dluhovými instrumenty, to jsou například dluhopisy, a dále na akciové trhy, na kterých se obchoduje s akciemi.

2) Podle obchodovatelnosti instrumentu, který se dělí na primární a sekundární trh. Na primárním trhu jsou prodávány instrumenty prvotním investorům, na sekundárním trhu se obchoduje s již vydanými instrumenty.

3) Podle splatnosti instrumentu dělíme trh na peněžní a kapitálový. Na peněžním trhu se obchoduje s instrumenty se splatností do 1 roku. Jedná se především o státní pokladniční poukázky nebo komerční cenné papíry. Na kapitálovém trhu se obchoduje s instrumenty se splatností nad 1 rok, jsou to například dlouhodobé dluhopisy nebo akcie.

4) Podle organizace trhů dělíme trh na burzovní a mimoburzovní. Burzovní trhy jsou vysoce standardizované a probíhají za jedinou cenu. U nás se jedná o Burzu

³ POLOUČEK, S. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 207. ISBN 978-80-7400-152-9.

⁴ Tamtéž.

cenných papírů Praha. Na mimoburzovním trhu se obchoduje podstatně níže než na burzovních trzích, na kterých se obvykle vyskytují dvě ceny pro instrumenty.

5) Podle rozvinutosti trhů rozlišujeme trhy na vyzrálé a rozvíjející se. Vyzrálé trhy s „úplnými“ kontrakty mají například USA a Německo. Rozvíjející se trhy se obvykle vyznačují neúplnými kontrakty, nízkou likviditou a efektivností.

1.3 Peněžní trh

Peněžní trh představuje část finančního trhu, na kterém probíhají obchody s krátkodobými, dlouhodobými instrumenty a deriváty (se splatností do jednoho roku) mezi bankami navzájem, bankami a centrální bankou, popř. i dalšími finančními institucemi a velkými nefinančními firmami.⁵

Na peněžním trhu se subjekty s přechodným přebytkem peněžních prostředků setkávají se subjekty, které je vzhledem k jejich přechodnému nedostatku poptávají. Pokud se jedná o základní vlastnosti finančních nástrojů, které se na tomto trhu obchodují, jejich typickou společnou vlastností je krátká doba jejich splatnosti, a to zpravidla pouze do jednoho roku.⁶

Peněžní trh dále členíme na trh krátkodobých úvěrů a trh krátkodobých cenných papírů. Tyto trhy se vyznačují menším rizikem s nižším výnosem. U cenných papírů se jedná především o jejich vysokou likviditu. Krátkodobé cenné papíry mají výhodu, že nepodléhají cenovým fluktuacím a představují bezpečnější investici.

a) Trh krátkodobých úvěrů

Tento peněžní trh umožňuje poskytovat různé krátkodobé úvěry zejména obchodním bankám nebo jiným licencovaným finančním institucím. Do této skupiny patří také úvěry, které si podnikatelské subjekty poskytují mezi sebou a tímto způsobem pokrývají dodávky zboží a služeb.

⁵ REVENDA, Z. a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Brno: Management Press, 2014, s. 71. ISBN 978-80-7261-279-6.

⁶ REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 61. ISBN 978-80-247-3671-6

b) Trh krátkodobých cenných papírů

Na trzích krátkodobých cenných papírů se ekonomické subjekty poptávající peníze obracejí s nabídkou cenných papírů (krátkodobých dluhopisů) na vhodné zájemce, a to buď přímo, nebo prostřednictvím specializovaných finančních institucí. Jako nástrojů se zde využívají zejména směnek, depozitních certifikátů, pokladničních poukázek apod.⁷

1.4 Kapitálový trh

Kapitálový trh je trhem pro obchodování těch finančních investičních instrumentů, které mají povahu dlouhodobých finančních investic. Jeho prostřednictvím jsou poskytovány jak dlouhodobé úvěry, tak rovněž dlouhodobé cenné papíry.⁸ Kapitálový trh umožňuje na jedné straně získat středně- až dlouhodobý kapitál, na straně druhé umožňuje investovat do středně- až dlouhodobých finančních instrumentů.⁹

Na kapitálovém trhu je obchodování rizikovější, ale poskytuje vyšší výnos než u peněžního trhu. Riziko každé investice vyplývá z doby její životnosti a z velikosti peněžní částky, která do ní byla vložena.

a) Trh dlouhodobých úvěrů

Poskytovateli dlouhodobých úvěrů většinou bývají obchodní banky nebo jiné finanční instituce. Vzhledem k jejich dlouhodobosti a zpravidla i většímu objemu zapůjčených peněžních prostředků bývají častěji ručeny reálným majetkem, většinou nemovitostmi.

⁷ REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 62. ISBN 978-80-247-3671-6.

⁸ Tamtéž.

⁹ REVENDA, Z. a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Brno: Management Press, 2014, s. 71. ISBN 978-80-7261-279-6.

b) Trh dlouhodobých cenných papírů

Nejvýznamnějším druhem cenných papírů, se kterými se obchoduje na trhu, jsou akcie a dlouhodobé dluhopisy, které nazýváme obligace. Proto tento trh často nazýváme trhem cenných papírů.

1.5 Trh s cizími měnami a trhy drahých kovů

Tento trh rozdělujeme na devizový a valutový.

Na devizovém trhu se obchoduje formou cizích měn, tedy vzájemnou směnou různých konvertibilních měn. Dochází zde k tvorbě jejich kurzů. Spotový devizový trh je trhem neorganizovaným a fungujícím celosvětově a prakticky nepřetržitě.

Na valutovém trhu se obchoduje s hotovostními formami cizích měn, které se obchodují za tzv. valutové kurzy. Valutové trhy nemají kurzotvorný význam a vykazují se spíše v maloobchodním charakteru.¹⁰

Za nejdůležitější trhy drahých kovů jsou všeobecně považovány trhy zlata a stříbra, přičemž zpravidla zde bývají zahrnovány i trhy platiny a paladia.¹¹

1.6 Finanční zprostředkovatelé

Finanční zprostředkovatelé umožňují subjektům na finančním trhu přesun disponibilních fondů. S ohledem na komplexnost současných finančních trhů není nijak překvapivé, že pro uspokojení jednotlivých subjektů existuje celá řada finančních zprostředkovatelů, které lze rozčlenit do čtyř základních kategorií:

a) depozitní instituce – komerční banky, stavební spořitelny a družstevní záložny. Hlavní pasiva tvoří depozita, aktiva tvoří firemní a spotřebitelské úvěry, hypotéky, dluhopisy, úvěry na bydlení nebo spotřebitelské úvěry;

¹⁰ REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 64. ISBN 978-80-247-3671-6.

¹¹ Tamtéž.

b) smluvně spořicí instituce – penzijní fondy a pojišťovny. Jsou financovány zejména z pravidelných plateb klientů, v případě pojišťoven se jedná o placení pojistného. Penzijní fondy jsou financovány z příspěvků klientů a jejich zaměstnavatelů na penzijním pojištění;

c) investiční zprostředkovatelé – hedžové fondy, private equity, suverénní fondy, finanční společnosti a podílové fondy, hedžový fond. Jde o speciální typ podílového fondu pro majetné investory obvykle s disponibilním majetkem na 1 milion USD. Suverénní fondy jsou státem vlastněné investiční fondy vzniklé z různých makroekonomických důvodů, jsou financovány transferem zahraničních devizových aktiv, které jsou dlouhodobě investovány v zahraničí;¹²

d) ostatní finanční instituce – např. hypoteční banky, leasingové společnosti a faktoringové společnosti.

¹² ČERNOHORSKÝ, J. a P. TEPLÝ. *Základy financí*. 2. dotisk 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 137, ISBN 978-80-247-3669-3.

2 VÝVOJ LEGISLATIVNÍHO PROSTŘEDÍ VE VAZBĚ NA SPOTŘEBITELSKÉ A HOTOVOSTNÍ ÚVĚRY

2.1 Historický vývoj spotřebitelských úvěrů

Spotřebitelské úvěry jsou v rámci českého právního systému poměrně novou oblastí, stejně tak ochrana spotřebitele, která byla do našeho právního řádu samostatně zahrnuta díky evropskému právu.

Již v 16. století v římském právu se objevuje slovo závazek, které znamenalo právní pouto, na jehož základě je povinnost něco splatit. Římské právo ve všeobecné rovině položilo základy většiny moderních právních pojmů a jejich odkaz se promítá až do současnosti - závazkové právo není výjimkou. Již v dřívějších obdobích byl stanoven příkaz splnění informační povinnosti, tak je tomu také v současném znění zákona.

Úloha měr, vah a měření jakožto prodejních a nákupních jednotek na trzích byla v historii neoddiskutovatelná. Souviselo to s obecnou a logickou nejednotou měr, vah a měrných systémů. Z této skutečnosti vyplynula jedna velice důležitá zásada, která byla pro konání trhů naprosto nezbytná, tedy užívání měr a vah toho kterého místa, kde se trh právě konal.¹³

2.2 Evropské právo a jeho vliv na právní úpravu spotřebitelského úvěru

Na začátku 70. let na pařížském summitu v roce 1972 představitelé jednotlivých zemí vyzvali k politické akci v této oblasti. Evropská komise na tuto výzvu v dubnu 1975 reflektovala Předběžným programem EHS o ochraně spotřebitele a informační politice. Tento dokument shrnul pět základních práv spotřebitelů. A to: právo na ochranu zdraví a bezpečnosti, ochranu ekonomických zájmů, právo na náhradu škody, na informace, vzdělání a zastoupení. Výše uvedený dokument mimo jiné obsahoval, že spotřebitelská politika má průřezový charakter a uvedené cíle byly začleňovány do nově vznikajících speciálně vytvořených politik Společenství. Jednalo se především

¹³ DOHNAL, J. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011, s. 12. ISBN 978-80-87212-76-9.

o začlenění do hospodářské politiky, společné zemědělské politiky, politiky životního prostředí, energetické a dopravní politiky.

Český právní systém vyžaduje úpravu spotřebitelských smluv - je nezbytně nutná k dosažení kompatibility našeho právního řádu s legislativou EU. Platná evropská legislativa upravuje ochranu spotřebitele v rovině soukroměprávních smluv, kdy v rámci českého právního řádu došlo k promítnutí tří směrnic do našeho právního systému, a to směrnice Rady 93/13/EHS z 5. 4. 1993 o nekalých podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, směrnice Rady 85/577/EHS z 20. 12. 1985 o ochraně spotřebitele při smlouvách sjednaných mimo obchodní provozovnu a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/EC z 20. 5. 1997 o ochraně spotřebitele z hlediska smluv sjednávaných na dálku.¹⁴

Český právní řád je ovlivněn i dalšími předpisy, těmi jsou směrnice Rady 85/374/EHS ze dne 25. července 1985 o sblížování právních a správních předpisů členských států týkající se odpovědnosti za vadné výrobky nebo směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu na vnitřním trhu.

2.3 Směrnice 87/102/EHS a směrnice 2008/48/ES

První směrnicí týkající se spotřebitelského úvěru byla směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sblížování právních a správních předpisů členských států týkající se spotřebitelského úvěru. Rámec pro spotřebitelský úvěr a stanovení minimálního pravidla Společenství pro ochranu spotřebitelů stanovila směrnice 87/102/EHS, která byla změněna v roce 1990 a v roce 1998. Cílem této směrnice bylo vytvořit prostředí, kde jsou spotřebitelé dostatečně chráněni v rámci EU tak, aby mohli bez obav provádět příhraniční operace. Od roku 1987 se situace v oblasti spotřebitelských úvěrů na trhu značně změnila. Po důkladném prozkoumání a zvážení veškerých aspektů této směrnice se musela přepracovat. Vznikla druhá směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách

¹⁴ DOHNAL, J. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011, s. 14. ISBN 978-80-87212-76-9.

o spotřebitelském úvěru. Touto smlouvou byla zrušena směrnice Rady 87/102/EHS, a to ke dni 12. května 2010.

a) Směrnice 87/102/EHS

Směrnice Rady ze dne 22. prosince 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkající se spotřebitelského úvěru stanovuje určitá minimální práva spotřebitelů. Tato směrnice se vztahuje na smlouvy o úvěru, kdy smlouvou o úvěru se rozumí smlouva, na jejímž základě věřitel poskytuje nebo slibuje poskytnout spotřebiteli úvěr ve formě odložené platby, půjčky nebo jiné podobné finanční služby.¹⁵

Podle této směrnice musí být v případě uzavření smlouvy mezi úvěrovou nebo finanční institucí a spotřebitelem o poskytnutí úvěru ve formě přečerpání běžného účtu spotřebitel informován při uzavření nebo před uzavřením příslušné smlouvy o případné horní hranici úvěru, roční úrokové sazbě a účtovaných poplatcích ode dne uzavření smlouvy a také o podmínkách, za nichž je možno tuto sazbu a poplatky změnit a postupu pro ukončení smlouvy.¹⁶ Všechny tyto informace musí být potvrzeny písemně. Po celou dobu trvání smlouvy musí být spotřebitel informován o jakékoliv změně roční úrokové sazby nebo poplatků hned, jak k ní dojde. Tyto smlouvy se vždy uzavírají písemně. Tato smlouva musí obsahovat všechny údaje, které jsou potřebné k uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru. Jsou to především údaje o roční úrokové sazbě v procentech.

b) Směrnice 2008/48/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru je důležitá pro úplnou harmonizaci všech spotřebitelů ve Společenství a pro vytvoření skutečného vnitřního trhu mezi členskými zeměmi.

Věřitel v rámci své živnosti, podnikání nebo povolání poskytuje nebo slibuje poskytnout úvěr a úvěrovou smlouvu, na jejímž základě věřitel poskytuje nebo slibuje poskytnout spotřebiteli úvěr ve formě odložené platby, půjčky nebo jiné podobné

¹⁵ DVOŘÁKOVÁ, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. 1. vyd. Brno: KEY Publishing, 2010, s. 21. ISBN 978-80-7418-091-0.

¹⁶ Tamtéž.

finanční služby. Tato směrnice se nevztahuje na některé druhy úvěrových smluv, jako jsou debetní karty s odloženou splatností, podle jejichž podmínek musí být úvěr splacen do tří měsíců.¹⁷

Tato směrnice stanovuje povinnost věřitele poskytnout spotřebiteli předsmluvní informace. Jde o informace, které se podávají ke srovnání různých nabídek poskytnutých s dostatečným předstihem předtím, než spotřebitel smlouvu uzavře. Tyto informace musejí být uvedeny na papíře podle formuláře Standardní evropské informace o spotřebitelském úvěru, a tím věřitel splnil veškeré požadavky a může se spotřebitelem uzavřít smlouvu.

Další důležitou částí této směrnice je článek 8, který upravuje povinnost věřitele posoudit úvěruschopnost spotřebitele. Věřitel by měl před uzavřením smlouvy posoudit, zda je spotřebitel úvěruschopný, a to na základě informací od spotřebitele nebo na základě vyhledání informací v příslušné databázi.

Dále tato směrnice stanovuje právo spotřebitele na odstoupení od úvěrové smlouvy, a to ve lhůtě čtrnácti kalendářních dnů bez uvedení důvodu.

Významným právem této směrnice je právo spotřebitele kdykoliv předčasně splatit svůj závazek, a to i pouze částečně. Spotřebitel má nárok na snížení celkových nákladů úvěru, kterými jsou úroky a náklady za zbývající dobu splatnosti smlouvy. V případě předčasného splacení úvěru má věřitel nárok na spravedlivé a objektivně odůvodněné odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru, pokud předčasné splacení spadá do období, pro které je stanovena pevná výpůjční úroková sazba.¹⁸ Odškodné nesmí přesahovat 1 % předčasné výše úvěru, přesahuje-li doba mezi předčasným splacením a sjednaným koncem úvěrové smlouvy jeden rok.

c) Evropská směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU

Od dnešního zákona o spotřebitelském úvěru se tato novela liší především tím, že pokryje veškeré typy spotřebitelských úvěrů. Jedná se jak o klasické hotovostní půjčky, kreditní karty, tak i o nákupy zboží na splátky. Cílem této novely je především větší

¹⁷ DVOŘÁKOVÁ, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. 1. vyd. Brno: KEY Publishing, 2010, s. 26. ISBN 978-80-7418-091-0.

¹⁸ Tamtéž.

ochrana spotřebitele a vyčištění finančního trhu od nepoctivých poskytovatelů půjček. Tato směrnice se nově týká i půjček do 4.999 Kč, tyto půjčky se poskytují s cílem vyhnout se zákonným povinnostem, ale od zavedení této směrnice se bude týkat i jich.

Nová směrnice Evropské unie výrazně změní pravidla pro spotřebitelské úvěry. V platnost by měla vstoupit v březnu roku 2016. Směrnice umožní do právního systému ČR zavést návrh zákona o úvěru pro spotřebitele. Tento návrh pomůže posílit ochranu spotřebitele v oblasti spotřebitelských úvěrů. Návrh dále upozorňuje na vysoký počet poskytovatelů úvěrů, v současné době jich existuje kolem 60 000. Také upozorňuje na jejich obtížnou kontrolovatelnost, nízké profesní nároky, nízkou úroveň poskytovaných služeb atd.

V současné době mohou spotřebitelské úvěry v ČR poskytovat bankovní subjekty, jiné subjekty typu instituce elektronických peněz, poskytovatelé platebních služeb a nebankovní subjekty na základě živnostenského oprávnění. Spotřebitelský úvěr by již neměl být poskytnut jen na základě živnostenského oprávnění. Budou přesně definovány nové podmínky pro poskytování spotřebitelských úvěrů. Prodejci budou muset splnit zkoušky odborné způsobilosti. Tito poskytovatelé budou muset disponovat základním kapitálem min. 20.000.000 Kč.

Nový zákon bude nadále uvádět strop na sankce vedené firmou proti dlužníkům. Věřitelé si budou moci naúčtovat pouze náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s vymáháním dluhu a smluvní pokutu 0,1 procenta denně z dlužné částky. Ovšem penále a smluvní pokuty nesmějí přesáhnout 70 % celkové dlužné částky. Celková výše sankce by neměla přesáhnout hranici 200.000 Kč. Nynější zákon tyto limity nestanovuje.

2.4 Zákon o spotřebitelském úvěru v rámci práva ČR

V rámci přibližování práva České republiky k právu Evropské unie byl přijat zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb., kterým byla implementována směrnice o spotřebitelském úvěru 87/102/EHS.

a) Zákon číslo 321/2001 Sb.

Zákon č. 321/2001 Sb. definuje spotřebitelský úvěr, kterým je poskytnutí peněžních prostředků nebo odložená platba, například ve formě úvěrů, půjčky nebo koupě najaté věci, za které je spotřebitel povinen zaplatit.¹⁹

Zákon o spotřebitelském úvěru se nevztahuje na smlouvu, ve které je poskytován spotřebitelský úvěr na koupi, výstavbu, opravu nebo údržbu nemovitosti, na nájemní smlouvu, která po uplynutí určité doby nezaručuje převod vlastnického práva nebo práva obsahově obdobného vlastnickému právu, na půjčku poskytnutou bez úroků nebo jakékoliv úplaty, na spotřebitelský úvěr na průběžné poskytování služeb, za které spotřebitel může platit v průběhu jejich poskytování formou splátek, na smlouvu, ve které je poskytován spotřebitelský úvěr na částky nižší než 5.000 Kč nebo vyšší než 800.000 Kč. Dále je-li uzavřeno více smluv, ve kterých se sjednává spotřebitelský úvěr za stejným účelem, považuje se pro tyto účely za jediný spotřebitelský úvěr souhrn všech těchto smluv. Také na spotřebitelský úvěr, jehož splatnost nepřesahuje 3 měsíce, nebo je splatný nejvýše ve 4 splátkách ve lhůtě nepřesahující 12 měsíců.²⁰

Smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, musí být uzavřena písemně. Jedno vyhotovení smlouvy musí obdržet spotřebitel. Smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, musí obsahovat také stanovení roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr způsobem uvedeným v příloze tohoto zákona, také stanovení podmínek, za kterých může být roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr upravena a které nesmí být závislé pouze na vůli věřitele. Dále stanovení maximální výše spotřebitelského úvěru, stanovení výše jednotlivých splátek, jejich počtu a přesného časového rozvržení, závazek věřitele informovat spotřebitele v průběhu plnění smlouvy o všech změnách roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr u smluv, ve kterých se sjednává koupě najaté věci, výši spotřebitelského úvěru, ustanovení o právu na splacení spotřebitelského úvěru před stanovenou lhůtou, podmínky, za kterých lze předčasně ukončit smluvní vztah, a způsob placení.²¹

¹⁹ DVOŘÁKOVÁ, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. 1. vyd. Brno: KEY Publishing, 2010, s. 30. ISBN 978-80-7418-091-0.

²⁰ Tamtéž, s. 32.

²¹ DVOŘÁKOVÁ, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. 1. vyd. Brno: KEY Publishing, 2010, s. 32. ISBN 978-80-7418-091-0.

b) Nová právní úprava spotřebitelského úvěru dle zákona č. 145/2010 Sb.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/210/EHS stanovila členským státům povinnost přijmout, zveřejnit a používat předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí 2008/48/ES nejpozději do 12. května 2010. Uvedená směrnice byla transponována do našeho právního řádu zákonem č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů a dalších souvisejících předpisů. Tento zákon o spotřebitelském úvěru nabývá účinnost ke dni 1. 1. 2011, stávající zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, tak byl k tomuto termínu zrušen.²²

c) zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů

Díky novele tohoto zákona může věřitel poskytnout spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud bude po posouzení úvěru schopnosti spotřebitele o odbornou péči zřejmé, že spotřebitel bude schopen spotřebitelský úvěr splácet. Je zde zcela zakázáno používání směnek a šeků. Stejně tak není možné využívat při poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru volání na předražené telefonní linky začínající číslicí 9. Od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru může spotřebitel bez jakéhokoliv důvodu a bez jakékoliv sankce odstoupit ve lhůtě 14 dnů od jejího podpisu. Dohled nad těmito subjekty by měla vykonávat Česká národní banka.

2.5 Rozdíl mezi úvěrem a půjčkou

Lidé často nevědí, jaký je rozdíl mezi klasickou půjčkou dle občanského zákoníku a smlouvou o úvěru dle zákoníku obchodního. Mezi těmito smlouvami jsou určité a zásadní rozdíly. Podle obchodního zákoníku § 502 odst. 1 přiznává věřiteli právo požadovat úroky z poskytnutých peněžních prostředků i tehdy, není-li jejich výše v úrokové smlouvě sjednána. Smlouva o půjčce je tzv. kontraktem reálným a smlouva

²² DVOŘÁKOVÁ, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. 1. vyd. Brno: KEY Publishing, 2010, s. 32. ISBN 978-80-7418-091-0.

o úvěru kontraktem konsensuálním. To znamená, že dle ust. § 120 o. s. ř. je u půjčky výrazně zesílena důkazní povinnost věřitele ohledně uzavření smlouvy, kde je již od počátku nutné dokazovat poskytnutí peněz, aby vůbec smlouva vznikla. U smlouvy o úvěru mají účinky uzavření smlouvy již příslib poskytnutí peněžních prostředků ze strany věřitele.²³

2.6 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelské úvěry na našem trhu fungují jednoduše. V případě nebankovních společností si zákazník vybere v obchodě zboží, a pokud má s sebou požadované doklady, podepíše okamžitě smlouvu o úvěru. V případě, že má zájem o spotřebitelský úvěr od banky, musí počítat s poněkud náročnějším a zdlouhavějším vyřizováním. Úvěr splácí pravidelnými měsíčními splátkami, jejich výše závisí na hodnotě úvěru a době splácení.²⁴

Spotřebitelským úvěrem se rozumí příslib poskytnutí peněžních prostředků podnikatelem fyzické nepodnikající osobě. Na jedné straně máme podnikatele, který má povinnost na základě uzavřené smlouvy poskytnout spotřebiteli peněžní prostředky, na druhé straně spotřebitele, který má právo podnikatelem poskytnuté prostředky použít, následně vrátit a zaplatit úroky.²⁵

Zákon o spotřebitelském úvěru č. 321/2001 Sb. se ukázal jako nedostatečný a byl věřiteli obcházen. Zákonodárci proto schválili nový zákon o spotřebitelském úvěru, ale ani tento zákon se nezabývá limitací konkrétní hodnoty úrokové míry, RPSN, postihy za nesplácení úvěru atd.

Nový zákon o spotřebitelském úvěru neřeší používání rozhodčích doložek ve smlouvách o úvěru. Nejsou jednoznačně stanoveny postupy v případě změny smlouvy o úvěru, konkrétně změny platebních podmínek, jako jsou změny čísla účtů, změny splácené částky a jejich zveřejnění.

²³ DOHNAL, J. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011, s. 23. ISBN 978-80-87212-76-9.

²⁴ SPOTŘEBITELSKÉ ÚVĚRY [online]. [cit. 2016-06-01]. Dostupné z:

<http://www.penize.cz/spotrebiteleske-uvery>

²⁵ Tamtéž.

a) Smlouva o úvěru

Smlouva o úvěru je upravena v obchodním zákoníku, občanském zákoníku a také v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ze dne 21. 4. 2010, a v příslušných předpisech evropských institucí a orgánů. Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje některá práva a povinnosti související se spotřebitelským úvěrem. Spotřebitelským úvěrem se rozumí odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná odborná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem.²⁶

Smlouva o úvěru je podle obchodního zákoníku tzv. absolutním obchodem, kdy obchodní zákoník v ustanovení § 261 odst. 1 určí, že stanovení obchodního zákoníku o úpravě závazkových vztahů se řídí závazkové vztahy mezi podnikateli, jestliže při jejich vzniku je zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týkají jejich podnikatelské činnosti.²⁷

b) Zprostředkovatelé spotřebitelských úvěrů

Občanský zákoník vede spotřebitele jako fyzickou osobu. Zákon o spotřebitelském úvěru mluví o spotřebiteli jako o fyzické osobě a zpřesňuje definici zprostředkovatelů úvěrů. Nový zákon o spotřebitelském úvěru nově definuje osobu zprostředkovatele a je zavedena nová kategorie vázaných živností, nový předmět podnikání, a to je poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru.²⁸

Zprostředkovatelem je osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr s věřitelem, nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá.²⁹

²⁶ VACEK, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1. ISBN 978-80-7478-776-8.

²⁷ DOHNAL, J. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011, s. 25. ISBN 978-80-87212-76-9.

²⁸ VACEK, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 8. ISBN 978-80-7478-776-8.

²⁹ DOHNAL, J. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011, s. 31. ISBN 978-80-87212-76-9.

c) Úvěruschopnost dlužníka

Je to povinnost věřitele posoudit bonitu dlužníka, jinými slovy řečeno - úvěruschopnost spotřebitele. Věřitel je povinen před uzavřením smlouvy posoudit schopnost spotřebitele úvěr splatit. Jestliže věřitel neposoudí úvěruschopnost spotřebitele, může být věřiteli uložena sankce. Spotřebitel v tomto ohledu nebude nijak sankcionován.

d) Zánik smlouvy o spotřebitelském úvěru

K zániku smlouvy o spotřebitelském úvěru může dojít při:

- Výpověď úvěrové smlouvy na dobu neurčitou

Podle § 12 zákona o spotřebitelském úvěru o výpovědi je spotřebitel oprávněn kdykoliv vypovědět spotřebitelský úvěr sjednaný na dobu neurčitou, a to s okamžitou účinností, pokud nebyla sjednána výpovědní lhůta. Výpověď nesmí být věřitelem zpoplatněna. Sjednaná výpovědní lhůta však nesmí být delší než 1 měsíc.³⁰ V případě, že výpovědní doba nebyla sjednána, je věřitel oprávněn, je-li to sjednáno ve smlouvě, ukončit spotřebitelský úvěr sjednaný na dobu neurčitou písemnou výpovědí, a to v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči. Výpovědní lhůta nesmí být kratší než 2 měsíce.³¹

- Ukončení oprávnění čerpat spotřebitelský úvěr

Podle § 13 zákona o spotřebitelském úvěru, je-li to dohodnuto ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr uzavřený na dobu neurčitou, může věřitel spotřebiteli z objektivních důvodů ukončit oprávnění čerpat spotřebitelský úvěr.³²

³⁰ VACEK, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 153. ISBN 978-80-7478-776-8.

³¹ Tamtéž.

³² Tamtéž.

- Odstoupení od úvěrové smlouvy

V § 11 zákona o spotřebitelském úvěru je stanoveno, že spotřebitel může od smlouvy, ve které sjednává spotřebitelský úvěr, odstoupit bez udání důvodu ve lhůtě 14 dnů ode dne uzavření této smlouvy. V případě, že tato smlouva neobsahuje takovou informaci, lhůta pro odstoupení neskončí dříve než 14 poté, kdy věřitel spotřebiteli chybějící informaci poskytne.³³ Od této smlouvy lze odstoupit podle 1 odstavce pouze písemně.

- Předčasné splacení spotřebitelského úvěru

Spotřebitel je oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru. V takovém případě má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru.³⁴

2.7 Výhody a nevýhody spotřebitelského úvěru a následná rizika

Spotřebitel si hlavně musí uvědomit, na co peníze potřebuje. Není tajemstvím, že díky těmto typům úvěrů se spotřebitelé dostávají do dluhové pasti, ze které někdy není cesty zpět, a dostávají se tak do osobního bankrotu. Proto by měl spotřebitel dobře zvážit, zda se jedná o nákup nutně nepotřebný. Pokud se tedy nejedná o situaci, kterou je nutno bezodkladně řešit (např. vypoví službu lednice, pračka apod.), je lepší si na tuto věc naspořit a nevyužívat možnosti nákupu na splátky. V dnešní době, kdy je kladen velký důraz na životní úroveň lidí, jsme podvědomě nuceni prostřednictvím nejrůznějších reklam, poutačů i apelů „držet krok s ostatními“. Lidé, kteří nejsou tolik odolní vůči masívnímu tlaku prodejců a nemají vysoké příjmy, chtějí získat danou věc okamžitě bez čekání. Přijatelný je i fakt, že zaplatí za danou věc více, než kdyby si na ni naspořili.

³³ DOHNAL, J. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011, s. 45. ISBN 978-80-87212-76-9.

³⁴ VACEK, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 169. ISBN 978-80-7478-776-8.

Největší výhodou u spotřebitelských úvěrů je téměř okamžité získání peněžních prostředků. Spotřebitel na danou věc nemusí dlouhodobě spořit.

Půjčky jsou dostupné hlavně zásluhou internetu a není tedy problém získat ji na počkání. Spotřebitel si může prakticky okamžitě zjistit, zda spotřebitelský úvěr získá a za jaký úrok. Spousta poskytovatelů tohoto typu úvěru má na svých webových stránkách příklady a vyhotovené nabídky pro konkrétní typ úvěru. Klient si tedy zvolí typ, v jaké výši chce tento úvěr čerpat, délku jeho splácení, souhrnně se mu pak zobrazí veškeré potřebné informace: jaká bude měsíční splátka, RPSN, roční úroková sazba a celková částka, kterou spotřebitel zaplatí. Na finančním trhu jsou nabízeny produkty, které jsou přímo nastaveny na určitý druh spotřebitelského úvěru. Spotřebitel si tak může půjčit na rekonstrukci, modernizaci, pořízení bytu nebo domu, elektronické spotřebiče, automobil, dovolenou, zařízení domácnosti, studium, mobilní telefony apod.

Spotřebitel musí většinou prokázat pravidelný příjem a výši svého příjmu. Bankovní instituce někdy po spotřebiteli vyžadují ručitele, nebo aby se zaručil jiným majetkem. U některých nebankovních institucí dochází k podvodnému jednání, a to hlavně v případě uhrazení poplatku za sjednání smlouvy. Bohužel v některých případech k uzavření smlouvy nedojde a poplatek propadá poskytovateli. Mezi další nevýhody při pořizování úvěru patří posouzení bonity. Bonita je posouzení klienta, jak bude schopný dobře splácet svůj budoucí dluh. Bonita se posuzuje v následujících bodech: trvalé příjmy, výdaje, věk, pohlaví, dosažení vzdělání, profese, rodinný stav, informace o žadateli v registrech, zda již splácí hypotéku nebo je mu poskytnut již jiný úvěr či půjčka, datum čerpání úvěru a lokalita.

Mezi nevýhody spotřebitelského úvěru patří především skutečnost, že spotřebitel zaplatí více, než si půjčí. Zaplatí tedy půjčenou částku plus daný úrok. Pokud spotřebitel nestihne splátku zaplatit včas, dochází k prodlení, kdy na smluvních pokutách a poplatcích zaplatí spotřebitel více, než činí měsíční splátka.

Úroky často představují destíky procent z této částky. Pokud spotřebitel nestihne splátku zaplatit včas, dochází k prodlení, kdy na smluvních pokutách a poplatcích zaplatí spotřebitel další peníze, které se pohybují v řádu několik set korun a v případě prodlení několik měsíců po sobě mohou celkovou částku k zaplacení výrazně zvýšit.

Primární funkce uspokojení hmotných či nehmotných potřeb se tak stává krátkodobou a velmi rychle mizí v následné realitě nutnosti splácet např. týden luxusní

dovolené a relaxace dalších dvanáct měsíců. Nabízí se otázka, jestli má týden klidu cenu dvanáctiměsíčního stresu. Rozhodnutí je vždy jen a pouze na spotřebiteli, tlak okolí, přátel nebo kolegů a soupeření ve stylu „kdo má víc“ jde na úkor zdravého selského rozumu v podobě nestabilní finanční jistoty. Následkem těchto často neuvážených půjček je situace, kdy se spotřebitel dostává do kolotoče splátek, které výrazně zasahují do jeho finančního rozpočtu. Velmi často se pak můžeme setkat s krajním řešením této situace, kdy spotřebitel pro pokrytí splátek jednoho úvěru volí další úvěr, čímž se jeho dluh výrazně zvyšuje, následuje zvýšení měsíční splátky, konsolidace splátek (neboli sloučení všech splátek do jedné), zvyšování úroků a prodlužování doby splácení, což může mít fatální následky. V momentě, kdy spotřebiteli není umožněna konsolidace půjček, nemůže se obrátit na rodinu či známé a dostane se do platební neschopnosti, ocitá se v extrémně tíživé životní situaci, která v tu chvíli dopadá na celou rodinu, následuje existenční krize a balancování na hranici s hmotnou nouzí. Z takovéto extrémní situace je velmi těžké se dostat, nicméně řešení se nabízí ve formě např. vyhlášení osobního bankrotu, jehož pouhé posouzení je sice zdarma, nicméně je často vázáno odměnou pro insolvenčního správce, a to ve výši 3-5 tisíc korun. Záloha však může činit až 50 tisíc korun, kterou vyměřuje soud na základě insolvenčního zákona. Osobní bankrot se tak stane prvním, nezbytně nutným krokem přestat se dále zadlužovat.

Pokud zadlužení nedosahuje míry osobního bankrotu, mírnějším, avšak stejně bolestivým, postihem při neschopnosti splácet je pak exekuce. Věřitel, kterému dojde s neplatičem trpělivost, může podat návrh na nařízení exekuce. Úkolem exekutora je pak zajistit veškerý dlužníkův majetek, který by měl posloužit k zaplacení dluhu. *„Exekuci je tak možné provést několika způsoby. Nejraději a nejčastěji exekutoři využívají exekuce na plat a exekuce na bankovní účet. Tyto formy exekuce jsou pro exekutory nejsnadnější. Stačí jim prokázat oprávněnost svých požadavků dlužníkovu zaměstnavateli či bance.*

Jako další na řadě jsou dlužníkovy nemovitosti (dům, byt, pozemek). Exekutor u příslušných nemovitostí provede v katastru nemovitostí blokace, aby jimi dlužník nemohl volně nakládat. A nakonec ještě zbývá zabavit dlužníkův majetek v

domácnosti. ³⁵ Exekuce se v tomto případě vztahují i na starobní a invalidní důchody. Bohužel zejména důchodci se v posledních letech často stávají pod tlakem prodejců pořizovateli spotřebních úvěrů, které následně nejsou schopni z nízkého důchodu splácet.

Spotřebitel může touto cestou přijít doslova o „střechu nad hlavou“, nebo v lepším případě o cenné věci, ke kterým má citovou vazbu. Exekutor může zabavovat ty věci, o kterých se domnívá, že patří dlužníkovi, a to nejen v místě jeho trvalého bydliště. Ty jsou následně vydraženy za podstatně nižší cenu, než za kterou byly pořízeny, nebo za kterou by je bylo možné znovu pořídit v obchodě.

Je vhodné nastavit si pevný splátkový kalendář a striktně ho dodržovat v souladu s měsíčním finančním rozpočtem, který zahrnuje měsíční příjmy a nezbytné výdaje. V takové chvíli je ideální např. oprostít se od některých zbytečných zlovyků, jako je kouření, alkohol, návštěvy restaurací či nákupy luxusního zboží apod. Pokud spotřebitel není zcela orientovaný v dané problematice, je vhodné obrátit se na odborníky z dluhové poradny, kteří spotřebiteli bez úplaty poskytnou analýzu jeho současné situace a dle možností spotřebitele nastaví systém oddlužení spotřebitele tak, aby byl co nejméně ohrožen existenční krizí. Základem úspěšného vyřešení vzniklé situace je fakt, že spotřebitel je schopen uvědomit si vážnost situace, ve které se díky neuváženým půjčkám ocitl a chce tuto situaci efektivně řešit a neodkládat ji až do chvíle, kdy u dveří zazvoní exekutor.

³⁵ BUŘINSKÁ, B. Průvodce exekucí krok za krokem. *Peníze.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-10-08]. ISSN 1213-2217. Dostupné z: <http://www.penize.cz/exekuce/242480-pruvodce-exekuci-krok-za-krokem>

3 FUNKČNÍ, EKONOMICKÁ A FINANČNÍ GRAMOTNOST – ABECEDA DNEŠKA

3.1 Funkční gramotnost

Funkční gramotnost je chápána poněkud rozdílným způsobem. Míra funkční gramotnosti je dnes považována za jeden z indikátorů úrovně společnosti, proto je přesnější vymezení obsahu pojmu velmi žádoucí. Jeden z přístupů říká, že zahrnuje nejen znalost čtení a psaní, ale i schopnost aktivně participovat na světě informací.³⁶

Funkční gramotnost je rozdělována do tří složek: gramotnost literární – schopnost nalézt a porozumět informacím z textu, gramotnost dokumentová – schopnost vyhledat a využít a přesně definovat informaci, a gramotnost numerická – dovednost pracovat s čísly.³⁷ Schopnost dorozumět se v cizím jazyce je velmi důležitá, v dnešní době hlavně v anglickém jazyce. Další významnou gramotností je gramotnost počítačová, zdravotní, sociální atd. V Českém prostředí se pojem informační gramotnost objevuje v souvislosti s veřejně publikovanými koncepčními dokumenty.

Funkční gramotnost zahrnuje soubor dovedností v oblasti porozumění číslům a základním matematickým operacím na úrovni potřeb daného člověka, dovedností potřebných pro správu finančních a majetkových záležitostí, komunikačních dovedností v potřebném rozsahu a obecně kulturních potřeb.³⁸ Do této oblasti můžeme zařadit níže definovanou finanční a ekonomickou gramotnost, která je v dnešní době samozřejmostí.

Úroveň funkční gramotnosti není vždy kryta s dosaženým vzděláním. Vzdělání nemusí funkční gramotnost podporovat, může člověka zahltit zcela nepotřebnými informacemi bez praktické využitelnosti. Takto se to děje i v České Republice. V zemích Evropské unie má téměř čtvrtina populace dobrou funkční gramotnost, v České republice je to méně než desetina populace, přičemž mezi lidmi s nízkou úrovní funkční gramotnosti patří také 6 % vysokoškolsky vzdělaných oproti 1 % v Evropské unii.³⁹

³⁶ DOMBROVSKÁ, M. Informační gramotnost: funkční gramotnost v informační společnosti. *Inforum 2002 - papers* [online]. 2002 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://inforum.cz/archiv/inforum2002/prednaska37.htm>

³⁷ KOLEKTIV A. *Lidské zdroje v České Republice*. Praha: Tauris, Ústav pro informace ve vzdělávání a Národní vzdělávací fond, 1999, s. 88. ISBN 80-211-0325-6.

³⁸ BEHRENS, S. J. *A conceptual analysis and historical overview of informatik literacy*. College Research Libraries, 1994, vol. 35, no. 4, s. 309–322. ISSN 0010-0870.

³⁹ ČESKÉ VZDĚLÁNÍ A EVROPA, Praha: Sdružení pro vzdělání podniku, 1999, str. 35, dostupné na: www.inforum.cz/archiv/inforum2002/prednaska37.htm

3.2 Finanční a ekonomická gramotnost

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finanční gramotnost je chápána rozdílným způsobem. Míra finanční gramotnosti je v dnešní době považována jako jeden z indikátorů úrovně společnosti.⁴⁰

Ekonomická gramotnost obsahuje znalosti a dovednosti daného hospodářského prostředí nutné pro zvládnutí osobního i profesního života v různých funkcích, v nichž jedinec v tržní ekonomice současně působí (i když ne ve stejné míře) – ve funkcích spotřebitele, zákazníka, výrobce, zaměstnance, zaměstnavatele, obchodníka, vlastníka, podnikatele, plátce daně, konkurenta, střadatele, investora, smluvního partnera, atd. Určitou míru ekonomické gramotnosti potřebuje každý, kdo pracuje a žije ve svobodném tržním systému a takřka každodenně stojí před výběrem z alternativ ekonomické povahy a důsledků. Důležitá je i schopnost širšího pohledu na českou ekonomiku jako na součást evropského i světového hospodářství.⁴¹

Cílem finanční gramotnosti je vzdělávat a informovat občana, aby se dokázal orientovat v současném finančním světě. Převážně v oblasti styku s bankovními institucemi. Měla by jim umožnit získat patřičné znalosti, dovednosti a hodnotové postoje, aby dokázali finančně zabezpečit sebe a své nejbližší. Aby se naučili samostatně a zodpovědně rozhodovat ve finančních záležitostech.

Cílem zvýšení ekonomické gramotnosti je tedy dosáhnout toho, aby pokud možno celá populace získala co nejrychleji lepší znalosti o fungování a problémech světové a evropské ekonomiky, pravidlech konkurence, základech podnikání, účtování a zdanění, tvorbě rodinných i firemních rozpočtů, pojištění, možnostech investování a s nimi spojených rizik a o jiných ekonomických kategoriích a vztazích. Důležité bude

⁴⁰ KOLEKTIV A., *Lidské zdroje v České Republice*, Praha: Tauris, Ústav pro informace ve vzdělávání a Národní vzdělávací fond, 1999, ISBN 80-211-0325-6

⁴¹ STRATEGIE ROZVOJE LIDSKÝCH ZDROJŮ V ČESKÉ REPUBLICE [online]. ©11. 5. 2004 [cit. 2015-11-8]. Dostupné z: http://www.naseevropa.cz/portal/port_data.nsf/927b725e08d36a78c1256ea50030ae62/f8c77b92ab69930c1256e91006e4302?OpenDocument

orientovat se nikoliv pouze na lepší informovanost, nýbrž na praktickou schopnost ekonomického rozhodování a jednání.⁴²

3.3 Vztah finanční a ekonomické gramotnosti

Finanční a ekonomická gramotnost je dnes potřebná více než v předešlých letech. O finanční i ekonomickou gramotnost se zajímá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci specializovaných výukových programů na podporu finanční a ekonomické gramotnosti, které jsou aplikovány na středních školách obecně, na specializovaných vyšších odborných a vysokých školách pak detailněji. Ministerstvo financí nebo Česká národní banka vidí ve zvýšení finanční a ekonomické gramotnosti příležitost zvýšit ochranu spotřebitele na trzích. K čemu je totiž účastníkům nejrůznějších trhů to, že mají k dispozici nepřehledné množství informací, pokud se v nich neumějí orientovat a nejsou schopni si je zasadit do vzájemných souvislostí?⁴³

Mnoho empirických studií prokázalo, že finanční vzdělání má pozitivní dopad na rozhodování jedince v jeho dalším životě, vezměme v úvahu srovnání finanční a ekonomické gramotnosti dnešní mladé generace a generace, která studovala a vyrůstala v netržním ekonomickém systému. Zde je rozdíl markantní, ne-li zásadní. Existuje těsná souvislost mezi finanční gramotností a adekvátním nakládáním s vlastními příjmy či rozhodováním o finančním zajištění na stáří, finančně gramotní se na stáří lépe zajišťují.⁴⁴

Česká národní banka tvrdí, že ve finančním vzdělávání jde o základní principy fungování tržní ekonomiky, o nichž by měl mít každý vzdělaný občan alespoň základní podvědomí.⁴⁵

⁴² STRATEGIE ROZVOJE LIDSKÝCH ZDROJŮ V ČESKÉ REPUBLICE [online]. ©11. 5. 2004 [cit. 2015-11-8]. Dostupné z: http://www.naseevropa.cz/portal/port_data.nsf/927b725e08d36a78c1256ea50030ae62/f8c77b92ab69930c1256e91006e4302?OpenDocument

⁴³ SLANÝ M. *Články RVP* [online]. ©15. 10. 2009 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/6893/vztah-financi-a-ekonomicke-gramotnosti.html/>

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ ČNB: *Finanční gramotnost*, [cit. 1. 9. 2009], dostupné z [www:](http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/spotrebitel/financi_gramotnost.html) http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/spotrebitel/financi_gramotnost.html .

3.4 Finančně gramotný člověk

Díky stále se rozšiřující informovanosti veřejnosti o potřebě finanční gramotnosti a aplikaci základních pojmů již během studií jedince je finančně gramotný jedinec samozřejmostí. Finančně gramotný člověk ví, že existuje pojištění vkladů, rozumí tomu, co je to pojem inflace, co tento pojem znamená v praktickém životě, ví jaká je momentální výše inflace. Finančně gramotný člověk zná zkratku RPSN a jaký je skutečný význam této zkratky, co znamenají zkratky p. a. a zkratka p. m., a to zejména díky dostupnosti informací o výše zmíněných faktech a potřebě a nutnosti o těchto věcech vědět, aby se jednatel dokázal orientovat ve stále se rozšiřující nabídce finančních produktů. Právě díky informovanosti je schopen zvážit jednotlivé podmínky a následky nabízených produktů a vybrat si ten nejvhodnější dle vlastních možností a zdrojů krytí (vlastní majetek, finanční možnosti jednotlivce - mzda, jiné finanční příjmy a závazky atd.).

Finančně gramotný jedinec zná základní finanční produkty, především v oblasti platebních karet, pokud kreditní kartu sám osobně používá. Finančně gramotný člověk si je vědom rizik spojených s platebními kartami. Ví, jak se má zachovat, pokud dojde k odcizení platební karty, jak funguje čerpání kontokorentu na platební kartě.

Finančně gramotný člověk si vytváří rezervy, převážně díky pravidelnému odkládání části svého příjmu např. na zvláštní účet, investice apod. Tyto rezervy mohou být obecné, nebo konkrétní. Měly by být zejména použity při ztrátě zaměstnání nebo při financování důchodu. Měl by přemýšlet a myslet na stáří a neměl by se spoléhat jenom na stát.

Obrázek 1: RPSN

Zdroj⁴⁶

Tabulka 1: P. A. / P. M.

Perr anum – ročně	Perr mensem – měsíčně
Úroky ročně (p. a.)	Úroky měsíčně (p. m.)

Zdroj⁴⁷

3.5 Projekty finančního vzdělávání

Finanční gramotnost se stala od roku 2007 nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti, který se osvědčil nejen v rámci získávání a udržení zaměstnání, ale i při výběru povolání mezi žáky a studenty. Finanční gramotnost je základní informační báze pro osvětu reforem.

V rámci České republiky existují následující projekty na zvyšování finanční gramotnosti obyvatelstva:

a) Projekty pro základní a střední školy

Od roku 2007 je implementován v souladu se strategií finančního vzdělávání do výuky základních a středních škol program Systém budování finanční gramotnosti na

⁴⁶ Spotřebitelský úvěr. *Proč se finančně vzdělávat* [online]. © 2013, MF [cit. 2015-11-10]. Dostupné z: <http://www.psfv.cz/cs/uvery/spotrebitelsky-uver>

⁴⁷ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování)

základních a středních školách ve spolupráci s Ministerstvem financí České Republiky, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České Republiky a Ministerstvem průmyslu a obchodu České Republiky.

Tento program obsahuje témata:

- peníze – placení v tuzemské i zahraniční měně, tvorba ceny a inflace,
- hospodaření domácností – rozpočtování,
- finanční produkty – řešení přebytku nebo nedostatku finančních prostředků, pojištění,
- práva spotřebitele – ochrana spotřebitele, obsah smluv.

b) Projekty pro širokou veřejnost

Tyto projekty nejsou zastřešeny žádnou institucí, jedná se o osamocené projekty a spolupráce profesních sdružení finančních institucí a sdružení spotřebitelů.

Společnost COFET, a. s., se zaměřuje na problematiku financí široké veřejnosti. Jedná se o společnost, která je zastoupena komisí Ministerstva financí České Republiky pro finanční vzdělávání. Jedná se o systém vzdělávání finanční gramotnosti, kterých se účastní uchazeči o zaměstnání. Jako preventivní opatření se tato společnost dále zaměřuje na mládež a lidi v ohrožených skupinách, jedná se o lidi v tíživé životní situaci, kteří jsou předlužení.

3.6 ČNB podporuje rozvoj finanční gramotnosti v České republice

Česká národní banka se snaží o podporu a rozvoj finanční gramotnosti českých občanů. Bankovní rada a Česká národní banka zřídila samostatný odbor na ochranu spotřebitele a na tento odbor dohlíží vrchní ředitel bankovní rady.

Jedním z prvních cílů České národní banky je zacílení na žáky základních škol a víceletých gymnázií po celé České republice. Na tyto instituce rozesílá zdarma více než 4 000 kusů učebnic Finanční a ekonomická gramotnost – manuál pro učitele, kterou doplňují ještě pracovní sešity pro žáky. Takto zvolený typ učebnic a pracovních sešitů

mohou učitelé využívat pro výuku ekonomicky zaměřené části občanské výchovy nebo samostatného předmětu zaměřeného na ekonomickou a finanční gramotnost.

Česká národní banka finanční gramotnost vnímá jako svou odpovědnost. Je odpovědná za dohled nad bankami, stabilitou bankovního sektoru a vůbec celým finančním trhem. Je zodpovědná za péči a ochranu spotřebitele na finančním trhu. Česká národní banka se snaží ve vlastním zájmu upozorňovat na nedostatečné povědomí klientů o výhodách a nevýhodách různých služeb a produktů finančních institucí.

V dnešní době je spousta lidí ovlivněna rafinovanou reklamou, bohužel se jedná o lidi v čím dál mladším věku. Proto se Česká národní banka rozhodla pro nákup publikací pro základní školy a víceletá gymnázia. Tato publikace je dobrým odrazovým můstkem pro seznámení klientů finančních institucí s přínosy i nástrahami finančních trhů. Česká národní banka se rozhodla pro tento typ publikací převážně kvůli tomu, že tato publikace odpovídá tzv. Rámcovému vzdělávacímu programu, kterého se školy musí při výuce držet. Tyto učebnice obsahují vyřešené úkoly pro žáky, nabízí vysvětlující komentáře pro učitele. Všechna témata jsou podávána jednoduchou, srozumitelnou, moderní a přístupnou formou. Pokud pedagog některým pasážím nerozumí, bude si moci tyto pasáže vyjasnit během školení pro pedagogy. Česká národní banka uspořádala celkem cca 50 seminářů a na nich bylo proškoleny cca 900 učitelů ze 750 škol, a to lektory z České národní banky.

V publikacích se žáci a pedagogové setkají hlavně s tématy, jako jsou: debetní - kreditní platební karta, aktivum, pasivum, termínovaný vklad, běžný účet, úspory, investice, akcie, stavební spoření, pojištění, roční míra výnosů, roční úroková míra, nominální - reálná, splatnost, jistina, poplatky, riziko, likvidita, inflace, spotřebitelský úvěr, hypotéka, zástava, zastavárna, RPSN, nákup na splátky, fixace úrokové sazby apod.

Mezi základní principy, se kterými by se měli žáci na středních školách a gymnáziích seznámit v souvislosti s finančním vzděláváním, lze zařadit: ⁴⁸

⁴⁸ SLANÝ, M. *Vztah finanční a ekonomické gramotnosti, téma finanční gramotnost*. [citace dne 22. 1. 2016] 15. 10. 2009. [online]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/6893/vztah-financni-a-ekonomicke-gramotnosti.html/>

- a) Princip racionálního ekonomického chování neboli použití přírůstkových nebo také mezních veličin při racionálním rozhodování jedince. Toto chování, jak jej chápe ekonomie, je nepostradatelnou součástí všech trhů, včetně finančních trhů.
- b) Koncept obětované příležitosti je postaven na předpokladu, že všechny volby mají své náklady. Pokud člověk uskuteční určité rozhodnutí, vždy k němu existuje alternativa. Tato neuskutečněná varianta představuje obětovanou příležitost.
- c) Porovnání nákladů a výnosů se uplatní například při rozhodování o investicích a jejich financování - jakou variantu investování zvolit a zda ji financovat cizím kapitálem nebo ji provést s vlastními prostředky. Mnoho takových rozhodnutí se po započtení všech nákladů nemusí jevit racionálně, ačkoli se tak zdálo na první pohled.
- d) Koncept nabídky a poptávky a úlohy ceny v ekonomice lze využívat v osobních financích každý den. Jde zejména o vysvětlení klesající, reaktivně rostoucí, poptávkové, respektive nabídkové křivky, pohyb křivek a po křivce, proces utváření rovnovážné ceny.
- e) Problematika diskontování je zásadní přístup při veškerých úvahách o vztahu současnosti a budoucnosti, ve vztahu k finanční gramotnosti jde zejména o klíčový prvek při investičním rozhodování.
- f) Odlišení pojmů peníze, kapitál, investice, úspory, aktiva a význam transakčních nákladů.
- g) Orientace v dopadech makroekonomického prostředí na osobní finanční rozhodování.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 SOUČASNÁ SITUACE NA TRHU SE SPOTŘEBITELSKÝMI PŮJČKAMI A ZÁKLADNÍ TRENDY JEHO VÝVOJE

Za deset let se situace na trhu se spotřebitelskými půjčkami změnila. Úvěry jsou pro lidi daleko dostupnější, jednodušší a pružnější. Změnila se hlavně ve prospěch klientů. V rámci legislativy ochrany spotřebitele došlo k mnohým změnám. Získávání půjček je v dnešní době hlavně levnější. Dříve měly banky na klienty mnohem větší nároky než dnes, pokud si chtěl klient půjčit kolem sto padesáti tisíc korun, bankovní instituce po něm okamžitě vyžadovala třetí osobu, která se za něj musela zaručit. V dnešní době se s tímto faktem setkáváme velmi málo. Není dnes problém získat až jeden milión korun bez zajištění.

Velký průlom se konal i v oblasti informačních technologií. Dříve se muselo se vším chodit osobně na pobočku bankovní instituce, dnes stačí mít připojení na internet, nebo si sjednat půjčku po telefonu.

Další změna proběhla v legislativním procesu, zákonodárci si uvědomili, že je potřeba také více ochraňovat spotřebitele a lidi, kteří si půjčují. Klienti mají možnost odstoupit od smlouvy do 14 dnů od uzavření, musí dostat předsmělní dokumentaci, aby se mohli dopředu seznámit s úplnými podmínkami úvěru, aby si mohli udělat lepší obrázek o celkových nákladech úvěru, úvěrové společnosti musí povinně udávat RPSN. Věřitelé jsou navíc povinni dělat podrobnou finanční bilanci, aby zjistili, jestli si budoucí dlužník může úvěr vůbec dovolit.⁴⁹ Důležitým faktorem pro dnešní finanční trh je finanční gramotnost obyvatelstva.

V dnešní době je na trhu při půjčování peněz velký boj, hlavně v oblasti, kdy klient má peníze již vypůjčené, banky se předhánějí a nabízejí výhodné konsolidace, tzv. sloučení úvěrů, nebo nabízejí službu refinancování úvěrů. Tradiční bankovní instituce se musejí bránit novým menším poskytovatelům bankovních půjček. Tyto

⁴⁹ TŮMA, O. *Půjčky s lidskou tváří. Jak se proměnily spotřebitelské úvěry za deset let.* [online]. © 2015-03-24 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/298603-pujcky-s-lidskou-tvari-jak-se-promenily-spotrebitelske-uvery-za-deset-let>

nově vzniklí poskytovatelé se snaží lákat klienty, a to v podobě akčních nabídek, výhodnějších úrokových sazeb nebo vedení účtu bez poplatků. Konsolidace se stala důležitým produktem v době finanční krize. Pro klienty to byla cesta, která jim umožnila zlevnit úvěry, které již měli. Konsolidace je dobrý nástroj i pro banky, protože díky ní mohou do své instituce přivést nové klienty. Bankovní instituce se dnes zákazníkům velmi věnují, snaží se je co nejlépe informovat o nových produktech a službách, které poskytují. Klienti si dnes mohou přizpůsobit úvěr na míru i v průběhu splácení. Můžou si volit výši splátek, přesný den, kdy jim bude stržena platba z účtu atd. Některé banky dokonce umožňují odklad splátek na několik měsíců, nebo poskytnutí bezúročného období. Nové banky se snaží co nejvíce vyjít vstříc svému klientovi. Přicházejí s přehlednými produkty a ruší nepopulární poplatky.

Velkou výhodou v dnešní době může být pojištění úvěru. Při pojištění úvěru je klient chráněn v případě pracovní neschopnosti, invalidity III. stupně, ztráty zaměstnání nebo úmrtí následkem nemoci nebo úrazu. Pokud nastane pojistná událost, vše uhradí pojišťovna, buď celý úvěr, nebo několik splátek podle typu pojistného, které si klient sjednal ve smlouvě.

Úrokové sazby se za posledních deset let moc nezměnily. Před rokem 2008 úrokové sazby klesaly, poté nastala finanční krize, banky a úvěrové společnosti zpřísnily své podmínky a sazby vzrostly. V dnešní době sazby opět pomalu klesají. Ne všichni mají úrokové sazby ve stejné výši. Ti, kteří splácejí úvěry včas, dosáhnou na úrok výhodnější. Včasné a bezproblémové splácení dnes zohledňuje řada věřitelů, kteří svým vzorným dlužníkům odpouštějí poslední splátky, nebo jim po splacení úvěru část peněz vracejí jako bonus.

V budoucí době většina ekonomů tvrdí, že záplava akčních nabídek bude opadat, nové banky již budou mít svoje klienty a budou se snažit si je udržet. Získávání nové klientely je totiž velmi nákladný marketingový proces. Nabídka půjček bude nadále kultivovat a budou vymírat složité a nepřehledné smlouvy, archaické poplatky a nepřiměřené sankční podmínky.⁵⁰

⁵⁰ TŮMA, O. *Půjčky s lidskou tváří. Jak se proměnily spotřebitelské úvěry za deset let.* [online]. © 2015-03-24 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/298603-pujcky-s-lidskou-tvari-jak-se-promenily-spotrebitelske-uvery-za-deset-let>

Obrázek 2: Úrokové sazby

4.1 Vývoj a trendy v oblasti spotřebitelských úvěrů v České republice

Dnešní dobu bychom mohli nazvat dobou úvěrovou. Většina Čechů si půjčuje čím dál častěji a nejoblíbenějším typem půjčky je spotřebitelský úvěr. Zadlužování českých domácností neustále stoupá, celková zadluženost je k lednu 2015 1,239 bilionu korun. O spotřebitelských úvěrech se mluví nejčastěji, tvoří ale maximálně pětinu celkového objemu úvěrů domácnostem. Objem bankovních úvěrů je 2,71 bilionů korun. Zájem o úvěry a půjčky stále roste.

⁵¹ Kurzy.cz [online]. 2015 [cit. 2015-10-8]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/>

Díky novému zákonu o úvěru pro spotřebitele, který má vejít v platnost v první polovině roku 2016, má počet společností, které nabízejí půjčky, klesnout ze současných 50 000 na pouhé desítky. Podle tohoto nového zákona má převzít dohled Česká národní banka. Tato nová úprava má řešit závažné a systémové problémy v sektoru nebankovních poskytovatelů a zprostředkovatelů úvěrů.⁵² Nový zákon má obsáhnout jak hypoteční úvěry poskytované spotřebitelům, tak i nahradit současný zákon o spotřebitelském úvěru týkající se ostatních spotřebitelských úvěrů.⁵³

K dalším trendům v této oblasti zajisté patří rychlopůjčky. Jinak se také nazývají půjčky před výplatou nebo mikro půjčky. Na trhu existují již 6 let, ale pořádný rozvoj nastal novelou zákona o spotřebitelském úvěru, která přesně definovala co spotřebitelský úvěr je a co není. Touto novelou vznikl na trhu nový druh půjček, jedná se o půjčky do 4.999 korun. Rozmach společností, které se zabývají touto činností od roku 2014, rekordně stoupl. Tento druh půjček volí převážně neúvěrovatelní klienti, klienti, kteří mají podprůměrný čistý příjem, a lidé s nižším vzděláním. Společnosti tohoto typu mají silnou marketingovou kampaň, kterou směřují na dostupnost půjček, a to slovy: půjčka bez úroků a bez poplatků. Ovšem pokud tuto půjčku nezplatíte včas, úrok může dosáhnout až milion procent. Pokud půjčka není uhrazena včas, klient je tvrdě sankcionován. Dlužníci platí vysoké poplatky za vytvoření splátkového kalendáře a vysoké úroky z prodlení.⁵⁴ Sjednání této půjčky probíhá nejčastěji prostřednictvím internetu, SMS zprávou nebo telefonicky.

Aktuálním trendem u spotřebitelských úvěrů je půjčování peněz společnostmi spotřebitelům od 20.000 do 700.000 Kč. Společnosti spotřebitelům prominou až 12 splátek, půjčku spotřebiteli půjčí bez ručitele a dokládání účelu. Výši splátek a dobu splácení si spotřebitel může vybrat sám, až 2krát ročně si může domluvit odklad splátky, snížení nebo zvýšení splátek až o 50 % nebo možnost odstoupit bezplatně od smlouvy do 60 dnů od jejího podpisu.

⁵² HOVORKA, J. Zmizí desítky tisíc firem, jež nabízí úvěry spotřebitelům. Dřívější splacení hypotéky bude bez sankce. *Hospodářské noviny* [online]. 2015 [cit. 2015-10-18]. ISSN 1213-7693. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-64602270-zmizi-desitky-tisic-firem-jez-nabizi-uvery-spotrebitelem-drivejsi-splaceni-hypoteky-bude-bez-sankce>

⁵³ EKONOM [online]. © 2015-10-01 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-64677680-sloupek-spotrebiteleske-uvery-v-novem-kabate>

⁵⁴ CHVÁTAL, D. [online]. © 2014-12-03 [cit. 2015-10-18] Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/rychlopujcky-a-mikropujcky-z-desitek-predatoru-je-bezpecna-jen-jedina-firma>

4.2 Poskytovatelé půjček

Nejvýznamnějším finančním poskytovatelem jsou v České republice banky. Stále více se však rozšiřují půjčky, které nabízejí osobní finanční poradci, nebankovní instituce, půjčku si již dnes lze sjednat i pomocí internetu.

Půjčka v bance je nejtýpčtějším osobním závazkem, který si jednotlivec vybírá k finančnímu krytí. Banka jako tradiční finanční ústav má stále nejvyšší důvěru, díky široké nabídce různých finančních produktů a proškolených finančních poradců. Stále je to jedna z nejvyhledávanějších finančních institucí, zejména pokud volíme dlouhodobou půjčku s vysokou finanční hodnotou (např. koupě nemovitosti, pozemku, atd.). Lidé očekávají, že bankovní smlouva bude srozumitelná, jasná a klient bude při podpisu smlouvy obeznámen s veškerými náležitostmi a možnými riziky v případě nedodržení smluvních podmínek sjednaných při podpisu smlouvy.

Další možností uzavření smlouvy o půjčce je konzultace s osobním finančním poradcem. Tyto služby nabízejí finanční poradci pro klienty zdarma. V dnešní době se spousta firem specializuje na tuto formu podnikání. Finanční poradce je schopen během několika okamžiků analyzovat klientovu finanční situaci a doporučit mu nejvýhodnější půjčku tzv. „na míru“. Finanční poradce úzce spolupracuje s bankovními institucemi a je hrazen právě bankovními institucemi procentuální provizí z uzavřené smlouvy.

Stále více se rozšiřuje možnost finanční půjčky u nebankovních institucí. Půjčování peněz od nebankovních institucí výrazně zvyšuje riziko podvodu. Bohužel je někdy pro mnohé spotřebitele tato volba jediná možnost pro získání finančních prostředků ke krytí svých závazků. Tím, že tento druh půjček je zcela neosobní a spotřebitel není schopen objektivně posoudit rizika spojená s uzavřením takovéto smlouvy, může se spotřebitel dostat do dluhové pasti.

Jednou z nepohodlnějších a nejvyužívanějších forem čerpání a poskytování úvěrů je splátkový prodej. Při zvolení varianty nákupu na splátky jsou často spotřebitelům předkládány lákavé nabídky. Například koupě vozu na leasing. Spotřebitele často lákají na akce a výrazné slevy. Prodávající spotřebitelům často nabízí spoustu slev a výhod, pokud bude zboží financováno z úvěrů.

5 ZADLUŽENOST DOMÁCNOSTÍ, VÝVOJ, PŘÍČINY A DŮSLEDKY

5.1 Zdravé zadlužení

Pod pojmem zdravé zadlužení si představíme takové zadlužení, které je promyšlené. Spotřebitel ví a zvažuje, proč a z jakého důvodu si potřebuje půjčku vzít. Spotřebitel má dobře promyšlené, od koho si půjčku vezme, a má zhodnocené rizika, které tato operace přinese. Hlavní otázkou by mělo být, zda je opravdu půjčka nutná, je-li opravdu nevyhnutelné, aby si ji spotřebitel bral. Jedná se hlavně a především o úvěr nebo leasing. Spotřebitel musí umět zhodnotit, jak bude svůj dluh splácet a jak dlouho.

Jako zdravé zadlužení je brán hypoteční úvěr. Hypoteční úvěr je dlouhodobé zajištění zástavním právem k nemovitosti na území České republiky. Díky tomuto dlouhodobému zajištění poskytne spotřebiteli bankovní instituce finanční prostředky na koupi nemovitosti do osobního vlastnictví. Jedná se o nákup bytu, rodinného domu, nebo stavebního pozemku. Spotřebitelé mohou zažádat o hypoteční úvěr i pro potřeby výstavby, nástavby, vestavby a přestavby nemovitosti. Další možností pro hypoteční úvěr je koupě podílu nemovitosti za účelem vypořádání spoluvlastnických dědických podílů, společného jmění manželů, koupě družstevního podílu, úhrada členského podílu, zpětné proplácení vlastních finančních prostředků investovaných do nemovitosti a existují další možnosti pro hypoteční úvěr.

Společnosti nabízejí dva druhy hypotečních úvěrů, a to v podobě účelové a neúčelové hypotéky. U účelové hypotéky musí spotřebitel dokládat veškeré doklady, některé společnosti peníze vydávají až po vystavení dokladu o použití finančních prostředků, na které byl hypoteční úvěr poskytnut. U neúčelové hypotéky spotřebitel nemusí dokládat doklady a může je tedy využít podle svých potřeb. Takovému hypotečnímu úvěru říkáme Americká hypotéka. Při variantě Americké hypotéky je úrok vyšší než u účelového hypotečního úvěru.

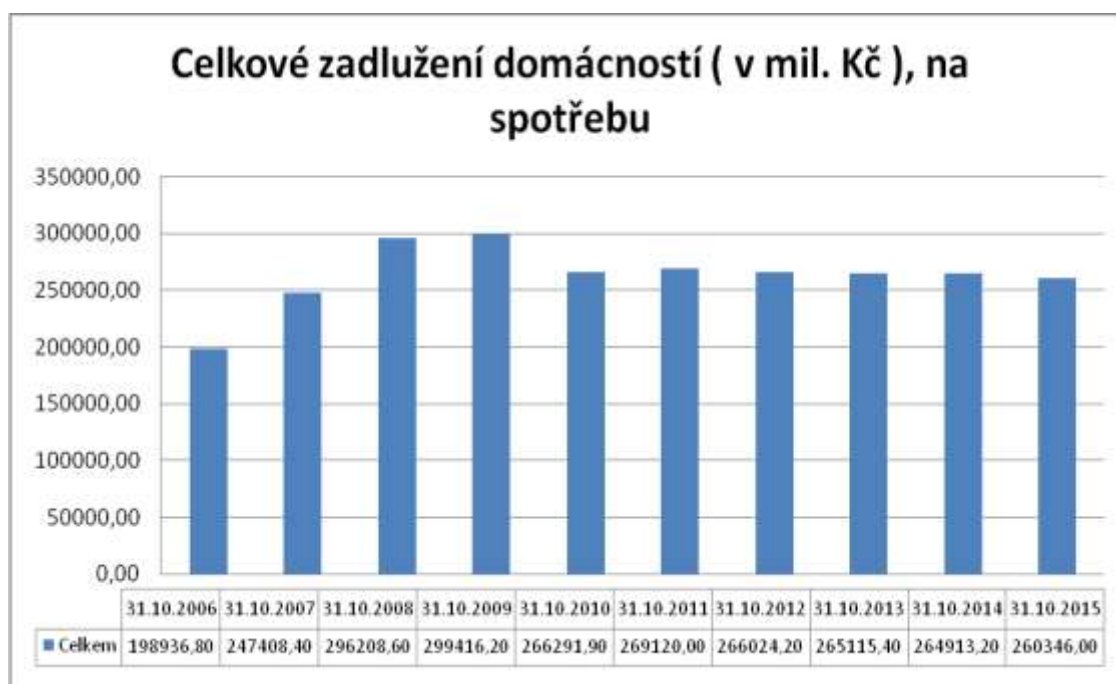
Další složkou, která je brána jako zdravé zadlužení, je investice do vzdělání, třeba do rekvalifikačního kurzu nebo pro zlepšení cizího jazyka. Také z důvodu zdraví, například pokud člověk trpí vážnou nemocí, rovněž pak při nákupu výhodné investice do budoucna, jedná se třeba o výhodný nákup akcií, nemovitosti atd., nebo za účelem

vyplacení dědiců nebo rozvedených manželů. Pojem zdravé zadlužení můžeme chápat také i v případě půjčky peněžních prostředků nebo úvěru pro řešení krizové situace. Jedná se především o nečekané události, jako jsou povodně, požár, živelné katastrofy apod. Za zdravé zadlužení se považuje promyšlená půjčka, úvěr, leasing nebo řešení neočekávaných výdajů spotřebitele, které by jej mohli existenčně ohrozit. Jedná se hlavně o ztrátu zaměstnání a dlouhodobou nemoc.

5.2 Zadlužení českých domácností

Významným makroekonomickým ukazatelem ekonomického vývoje je zadluženost českých domácností. Díky aktuálnímu nastavení trhu, kdy je možné mít téměř cokoliv, stačí pouze uzavřít úvěrovou smlouvu, je nabídka stále širší a úzce vyspecifikována na cílového zákazníka a jeho konkrétní potřeby.

Graf 1: Zadlužení českých domácností (v mil. Kč)

Zdroj⁵⁵

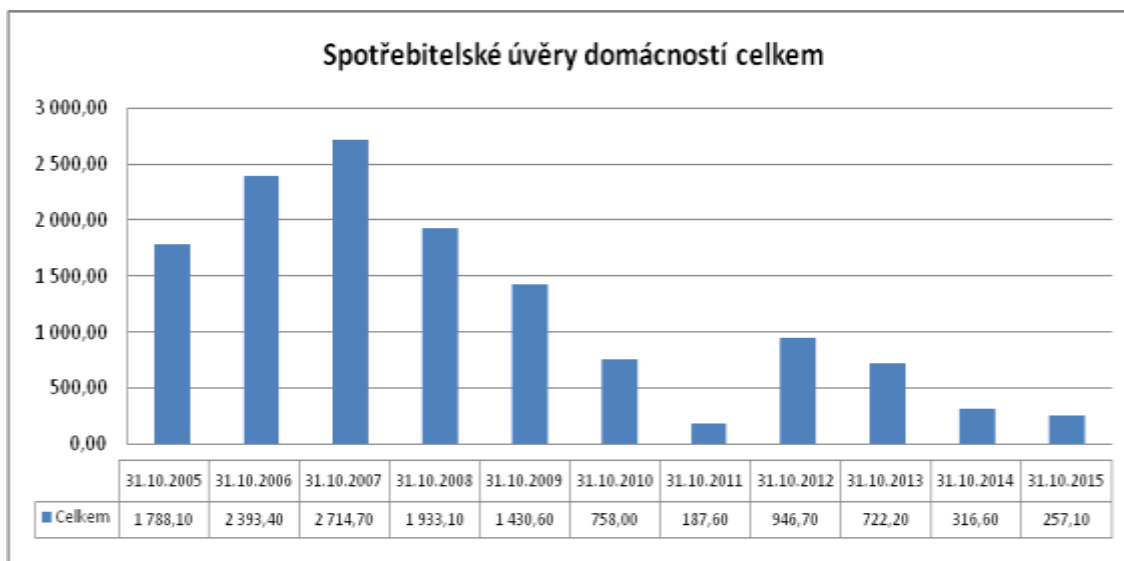
⁵⁵ Kurzy.cz [online]. 2015 [cit. 2015-10-8]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/>

Z uvedených dat České Národní banky je evidentní, že zadluženost českých domácností vyvrcholila v době celosvětové ekonomické krize v letech 2008 a v letech 2009, kdy míra zadluženosti tuzemských domácností dosáhla hodnoty 2.994.162.000.000 Kč. V roce 2010 dochází k mírnému poklesu, kdy zadluženost tuzemských domácností klesla na 2.662.919.000 Kč. Dochází k pomalé regresi tohoto makroekonomického ukazatele, stejně tak celosvětová ekonomická krize je dále na ústupu. V roce 2011 se celkové zadlužení tuzemských domácností zvýšilo oproti roku 2010 o 2.828.100 Kč. V roce 2012 pak dochází opět k mírnému snížení zadluženosti tuzemských domácností, a to o 3.095.800 Kč. V roce 2013 se následně celkového zadlužení tuzemských domácností snížilo oproti předcházejícímu roku o 908.800 Kč.

V posledních dvou letech 2014 a 2015 pak míra zadluženosti tuzemských domácností dosahuje historických minim. V roce 2014 je celková zadluženost tuzemských domácností ve výši 2.649.132.000 Kč a v roce 2015 ve výši 2.603.460.000 Kč. Tento jev lze objasnit několika fakty. Nejpodstatnějším z nich je stále rostoucí důraz na ekonomickou a finanční gramotnost jednotlivce. Lidé pečlivěji zvažují možnosti čerpání úvěrů a díky široké nabídce mohou zvolit ten nejvýhodnější. Je stále běžnější, že lidé mají část financí naspořeno a není nutné čerpat příliš vysoké úvěry. Lépe a důsledněji studují a porovnávají nabízené produkty a jsou schopni zvolit na základě dostupných informací ten nejvýhodnější.

Dalším důležitým faktem je, že úvěry jako poskytnutá služba, jsou oproti dřívějším letům více konkretizovány co do účelnosti, jsou tvořeny cílovému spotřebiteli tzv. „na míru“. Účelovost úvěrů nemalou měrou pozitivně působí na vývoj zadluženosti českých domácností, stejně jako již zmíněná variabilita úvěrů. Ty dnes poskytují jak banky, tak nebankovní subjekty. Stále vyhledávanější jsou služby osobních finančních a úvěrových poradců, kteří jsou schopni během několika okamžiků analyzovat situaci spotřebitele a doporučit mu nejvýhodnější finanční produkt pro krytí závazku.

Graf 2: Celková zadluženost domácností se spotřebitelskými úvěry

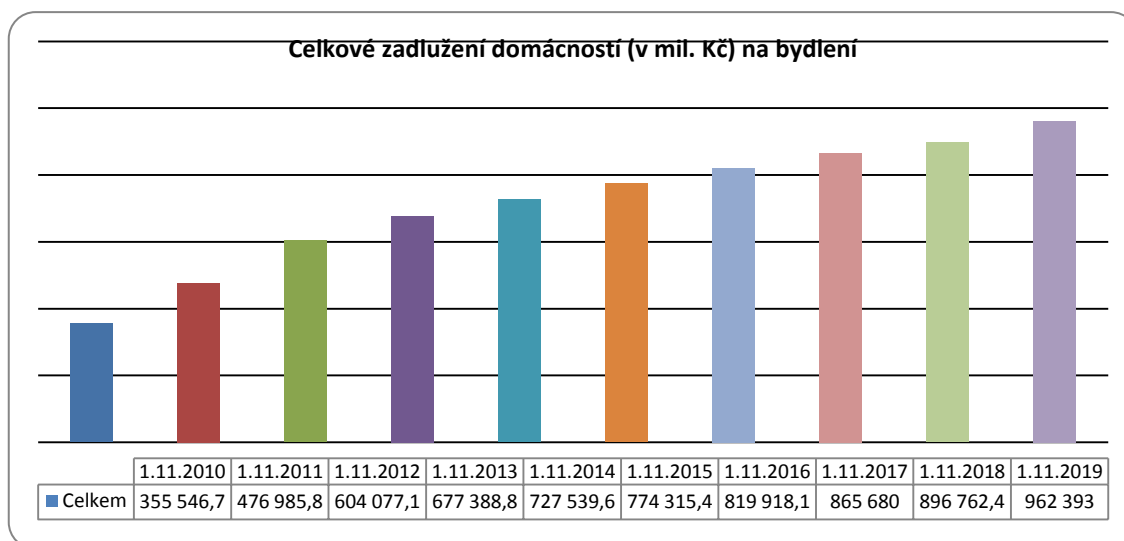

Zdroj⁵⁶

Následující graf ukazuje, jak celkově stoupaly a klesaly spotřebitelské úvěry českých domácností v letech 2005 až 2015. V roce 2005 byly české domácnosti zadlužené ve výši 1.788,10 mil. Kč. V roce 2006 zadluženost českých domácností dosahovala výše 2.393,40 mil. Kč. V roce 2007 pak zadlužení českých domácností stoupl až na 2.714,70 mil. Kč. V tomto roce došlo k nejvyššímu zadlužení českých domácností v posledních deseti letech. V roce 2008 v průběhu celosvětové finanční krize klesla celková zadluženost českých domácností na 1.933,10 mil. Kč. V následujících letech 2009 až 2011 neustále klesá celková zadluženost českých domácností, a to až na 187,60 mil. K dynamickému růstu došlo v roce 2012, kdy byly české domácnosti zadluženy pětinasobně více než v předchozím roce, a to ve výši 946,70 mil. Kč. Od tohoto roku dochází k postupnému snižování zadlužení českých domácností. V roce 2013 toto zadlužení činí 722,20 mil. Kč, v roce 2014 pak 316,60 mil. Kč a v roce 2015 ještě méně, tedy 257,10 mil. Kč.

⁵⁶ *Kurzy.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-10-8]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/>

Graf 3: Celkové zadlužení domácností na bydlení

Zdroj⁵⁷

V posledním grafu je znázorněno celkové zadlužení domácností na bydlení. Na tomto grafu je jasně vidět, že zadluženost českých domácností má vzestupný charakter. V každém roce dochází ke zvýšení zadlužení českých domácností. V roce 2006 celkové zadlužení domácností na bydlení činilo 355.546,70 mil. Kč. V roce 2007 došlo k nárůstu zadlužení českých domácností na bydlení na 476.985,80 mil. Kč. V roce 2008 pak celkové zadlužení českých domácností na bydlení dosáhlo výše 604.077,10 mil. Kč. V roce 2009 však již činilo 677.388,80 mil. Kč. V roce 2010 se celkové zadlužení českých domácností na bydlení mírně zvýšilo na 727.539,60 mil. Kč a tento trend rostl rovněž v roce 2011, kdy vyšplhalo na částku 774.315,40 mil. Kč. Taktéž v roce 2012 je možné sledovat nárůst, a to na 819.918,10 mil. Kč. V roce 2013 se pak zvedlo celkové zadlužení českých domácností na bydlení na částku 865.680 mil. Kč a v roce 2014 na sumu 896.762,40 mil. Kč. V roce 2015 pak dosahovalo celkové zadlužení českých domácností na bydlení výše 962.393 mil. Kč.

⁵⁷ Kurzy.cz [online]. 2015 [cit. 2015-10-8]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/>

5.3 Srovnání spotřebitelských úvěrů dle nabídky na trhu do 31. 12. 2015

V následující části diplomové práce budou porovnány nabídky od pěti bankovních a pěti nebankovních společností. Protože každá společnost má své specifické spotřebitelské úvěry, budou srovnány jejich nabídky z reprezentativních kalkulaček pro spotřebitelský úvěr. V každé této společnosti budeme žádat o spotřebitelský úvěr ve výši 100.000 Kč s dobou splácení 72 měsíců. Bude se jednat o bankovní společnosti: Československá obchodní banka, Česká spořitelna, Komerční banka, UniCredit Bank a společnost mBank. Nebankovní společnosti: Cetelem, Cofidis, Home Credit, Tesco, Zuno.

a) Bankovní společnosti

Československá obchodní banka

Československá obchodní banka nabízí spotřebitelské úvěry, které nazývá „flexibilními půjčkami“. Tyto flexibilní půjčky se dokáží přizpůsobit aktuální situaci nebo i situaci budoucí. Tento bankovní institut dále nabízí tyto typy spotřebitelských úvěrů: ČSOB Flexi půjčka na cokoliv, ČSOB Flexi půjčka na lepší bydlení a ČSOB Flexi konsolidace.

Výhodou půjček u Československé obchodní banky je jejich přizpůsobení v různých životních situacích. S těmito půjčkami má klient možnost v průběhu splácení měnit parametry půjčky podle svých potřeb. Bez jakéhokoliv poplatku klient získá zpracování nového úvěru, správu úvěrového účtu, možnost vrácení půjčky až do 30 dnů, snížení nebo zvýšení splátky, předčasnou i mimořádnou splátku a možnost přerušení splacení.

Pro celkové zhodnocení jednotlivých produktů si je nejprve přiblížíme:

- ČSOB Flexi půjčka na cokoliv

Tento druh úvěru umožní klientovi vzít si spotřebitelský úvěr na cokoliv, banka po něm nevyžaduje žádné zpětné potvrzení o použití finančních prostředků. Peníze má klient po vyřízení a schválení ihned na účtu, přičemž banka klientovi půjčí až

600.000 Kč bez zajištění, nabídne klientovi výhodnou úrokovou sazbu garantovanou od 9,9 % p. a. a nastavení doby splácení si může klient rozložit na dobu 7 let.

- ČSOB Flexi půjčku na lepší bydlení

U tohoto typu úvěru má klient finanční prostředky ihned k dispozici, ve srovnání s jinými produkty nemusí čekat na uvolnění finančních prostředků. Banka klientovi nabízí zvýhodněnou úrokovou sazbu od 8,9 % p. a., za určitých podmínek je banka schopna zajistit klientovi i úrok ve výši 6,9 % p. a.. Klient si může splátky rozložit až na 12 let a až 20 % půjčené částky může klient využít na cokoliv. Banka umožní klientovi zpětné poplacení již vynaložených prostředků.

- ČSOB Flexi konsolidace

Díky tomuto typu úvěru může klient sloučit veškeré své půjčky do jedné a ještě ušetřit. Banka klientovi zaručí snížení měsíční splátky a ušetření na poplatcích, sloučí všechny klientovi závazky až do výše 600.000 Kč, a to na dobu splácení až 8 let. Dále nabídne klientovi výhodnou úrokovou sazbu od 9,9 % p. a. s možností získání i neúčelové částky. Klient může tyto prostředky využít dle vlastního uvážení.

Tabulka 2: Nabídka spotřebitelských úvěrů Československé obchodní banky

Nabídka úvěru	Na cokoliv	Na lepší bydlení
Druh úvěru	půjčka	půjčka
Výše úvěru	100.000	100.000
Orientační měsíční splátka	2.166 Kč měsíčně	1.783 Kč měsíčně
Úroková sazba	13,50%	6,90%
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	61 Kč	61 Kč
RPSN	17,40%	7,90%
Doba trvání úvěru	72 měsíců	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	153.648	128.376

Zdroj⁵⁸

⁵⁸ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), COFIDIS [online]. 2015. [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <https://www.cofidis.cz/>

Jako modelový příklad v tabulce č. 2 je zvolena půjčka ve výši 100.000 Kč. Jak je patrné z hlediska výše měsíční splátky, úrokové sazby, výše RPSN a celkové zaplacené částky výhodnější čerpat úvěr „na lepší bydlení“. Jediným negativem může pro spotřebitele být nutnost prokazatelně dokladovat účelnost použití čerpání finančních prostředků, pokud by spotřebitel chtěl tento typ úvěru použít pro jiné účely.

Česká spořitelna

U bankovního institutu České spořitelny má klient možnost využít spotřebitelského úvěru na nákup zboží a služeb. Česká spořitelna poskytuje spotřebitelský úvěr klientům, kteří nedisponují větším obnosem finančních prostředků např. na vybavení domácnosti, na rekonstrukci, na nákup auta jak nového, tak použitého, na dovolenou, pobyt v lázních nebo na další spotřební předměty. Česká spořitelna poskytuje spotřebitelský úvěr od minimální částky 100.000 Kč a nejvýše 700.000 Kč bez zajištění. Spotřebitelský úvěr klient může čerpat jednorázově nebo postupně.

Výhodou půjčky u České spořitelny je možnost zdarma snížit nebo zvýšit měsíční splátky až o 50 %, pozměnit datum splátky nebo 2krát ročně odložit řádnou měsíční splátku. Do 60 dnů od podpisu smlouvy může klient od smlouvy bezplatně odstoupit.

Spotřebitelský úvěr rozdělujeme podle účelovosti. Česká spořitelna poskytuje buď účelový, nebo neúčelový spotřebitelský úvěr. U neúčelového spotřebitelského úvěru dostane klient peníze v hotovosti a u účelového úvěru jsou postupně propláceny faktury. U neúčelového spotřebitelského úvěru je vždy vyšší měsíční splátka, úroková sazba, RPSN i celková splatná částka.

Pro poskytnutí spotřebitelského úvěru Česká spořitelna žádá klienta doložit potvrzení zaměstnavatele o výši pracovního příjmu zaměstnance. Po doložení tohoto potvrzení Česká spořitelna zhodnotí, zda klientovi spotřebitelský úvěr poskytne nebo neposkytne.

Pokud se klient rozhodne pro účelový spotřebitelský úvěr, musí České spořitelně dokládat faktury a doklady na jaký účel byly peníze vynaloženy.

Tabulka 3: Nabídka spotřebitelských úvěrů České spořitelny

Nabídka úvěru	Neúčelový	Účelový
Druh úvěru	půjčka	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	2 171 Kč měsíčně	1 836 Kč měsíčně
Úroková sazba	15,91 % p.a.	9,60 % p.a.
Poplatek za zpracování úvěru	1 000 Kč jednorázově	1 000 Kč jednorázově
Poplatek za vedení účtu	0 Kč	0 Kč
RPSN	17,86%	10,60%
Doba trvání úvěru	72 měsíců	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	157 200 Kč	133 188 Kč

Zdroj⁵⁹

V nabídce České spořitelny u spotřebitelského úvěru účelového a neúčelového vychází výhodněji varianta v podobě účelového spotřebitelského úvěru. U účelového spotřebitelského úvěru ve výši 100.000 Kč nabízí Česká spořitelna klientovi měsíční splátku ve výši 1.836 Kč, úrokovou sazbu ve výši 9,6 % p. a. s jednorázovým poplatkem za zpracování spotřebitelského úvěru ve výši 1.000 Kč. Klient musí mít u České spořitelny zavedený účet, na kterém klient neplatí poplatky za vedení účtu. Roční procentuální sazba nákladů je 10,6 %, doba úvěrů trvá 72 měsíců a klient zaplatí celkovou splatnou částku ve výši 133.188 Kč.

U neúčelového spotřebitelského úvěru ve výši 100.000 Kč nabízí Česká spořitelna klientovi měsíční splátku ve výši 2.171 Kč, úrokovou sazbu ve výši 15,91 % p. a. s jednorázovým poplatkem za zpracování spotřebitelského úvěru ve výši 1.000 Kč. Klient musí mít u České spořitelny zavedený účet, na kterém klient neplatí poplatky za jeho vedení. Roční procentuální sazba nákladů je 17,86 %, doba úvěrů trvá 72 měsíců a klient zaplatí celkovou splatnou částku ve výši 157.200 Kč.

Komerční banka

Bankovní institut Komerční banka nabízí klientům osobní úvěrový produkt „Rychlá osobní půjčka“. Tento typ hotovostního nebo bezhotovostního úvěru komerční

⁵⁹ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), ČESKÁ SPOŘITELNA [online]. 2015. [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/spotrebitelsky-uver/o-produktu-d00019691>

banka nabízí v rozmezí od 30.000 do 2.500.000 Kč s maximální splatností do 6 let. Tento úvěr klient splácí vždy z běžného účtu u Komerční banky. Výhodou u této společnosti je, že pokud se úvěr čerpá do 2.500.000 Kč nežádá banka zajištění. Žádá-li banka zajištění, klient má možnost zajištění úvěru ručením, vkladem u Komerční banky nebo stavebním spořením u Modré pyramidy stavební spořitelny. Tento úvěr je poskytován výhradně pro osobní a nepodnikatelské potřeby.

Výhodou osobního úvěru je okamžité rozhodnutí o možnosti jeho poskytnutí, klienti Komerční banky s předschválenými úvěrovými limity mají možnost vyřízení úvěru online pomocí internetového bankovníctví MojeBanka a Mobilní banka. Pro tyto klienty je úvěr vyřízen do 24 hodin. Klient také může částečně nebo předčasně úvěr splatit bez sankcí, navíc je možné rozložit dobu splácení tak, jak klientovi nejlépe vyhovuje, a splácet v den, který si klient může určit sám.

Pro získání úvěru musí zákazník doložit 2 doklady totožnosti, předložit doklady prokazující klientův příjem, tedy potvrzení o výši příjmu nebo daňové přiznání za poslední zdaňovací období včetně dokladu o zaplacení daně.

Komerční banka nabízí tři typy spotřebitelských úvěrů:

- Úvěr na cokoliv

Tento typ úvěru je určen pro všechny, jedná se o hotovostní nebo bezhotovostní úvěr v rozmezí od 30.000 do 2.500.000 Kč s maximální dobou splatnosti 6 let. Klient splácí vždy z běžného účtu, který musí mít zřízen u Komerční banky. Pokud si klient zažádá o úvěr ve výši do 2.500.000 Kč, nemusí banka vyžadovat zajištění. Tento typ úvěru je nabízen výhradně pro osobní, nepodnikatelské potřeby.

- Úvěr na konsolidaci

Tento typ úvěru dokáže snížit sumu měsíčních splátek současných úvěrových produktů, klient získá přehled o svých současných závazcích a ušetří na poplatcích spojených se současnými úvěry. Klient může konsolidovat úvěrové produkty v souhrnné výši od 30.000 Kč do 2.500.000 Kč.

- Studentský úvěr „Gaudeamus“

Tento typ úvěru nabízí výhodné financování studia v ČR nebo v zahraničí. Úvěr Gaudeamus je určen pro studenty střední školy, VOŠ, VŠ v ČR nebo v zahraničí. Je určen výhradně pro osobní a nepodnikatelské potřeby. Komerční banka nabízí úvěr od 20.000 Kč do 600.000 Kč s maximální dobou splatnosti 10 let. Student může úvěr použít např. na učební pomůcky, IT techniku a na jiné výdaje spojené se studiem, např. na školné. Výhodou u tohoto úvěru je, že splácet úvěr může student až po ukončení studia, během studia splácí jenom úroky z vyčerpaného úvěru. Splácení probíhá z běžného účtu u Komerční banky, ta k tomuto typu úvěru nabízí rovněž studentský účet G2. Pokud klient nemá vlastní příjem, může za něj ručit jeho zákonný zástupce.

Tabulka 4: Nabídka spotřebitelských úvěrů od Komerční banky

Nabídka úvěru	Na cokoliv	Studentský
Druh úvěru	půjčka	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	1 798 Kč měsíčně	1 807 Kč
Úroková sazba	8,50%	8,70%
Poplatek za zpracování úvěru	490 Kč jednorázově	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	0 Kč	0 Kč
RPSN	9,00%	9,10%
Doba trvání úvěru	72 měsíců	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	128 581 Kč	128 819,73 Kč

Zdroj⁶⁰

Modelový příklad čerpání spotřebitelských úvěrů u Komerční banky v tabulce č. 3 ukazuje, že porovnávané produkty se téměř neliší v základních parametrech - výše měsíční splátky, úroková sazba apod. Jediným rozdílem je platební povinnost – u studentského úvěru lze splátky odložit až po ukončení studia, u půjčky na cokoliv je nutné začít splácet neprodleně po podpisu úvěrové smlouvy dle smluvních podmínek.

⁶⁰ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), KOMERČNÍ BANKA [online]. 2015. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/lide/obcane/pujcky/index.shtml>

UniCredit Bank

Bankovní institut UniCredit Bank nabízí klientům spotřebitelský úvěr, který má název „Presto půjčka“. Jedná se o neúčelový spotřebitelský úvěr pro financování libovolných osobních potřeb klienta, kdy klient může tento úvěr použít na cokoli až do výše 1.000.000 Kč. Klient může zažádat společnost UniCredit Bank o půjčku od 30.000 do 500.000 Kč a po individuálním posouzení pak získat úvěr až ve výši 1.000.000 Kč. Společnost UniCredit Bank nabízí poskytnutí úvěru během jedné návštěvy na pobočce s výhodným úrokem již od 4,9 % p. a. s možností odložení splátek a dobou splatnosti až na 96 měsíců. Pokud klient žádá o více jak 250.000 musí mít ještě spolužadatele. Výhodou Presto půjčky je možnost opakovaného odložení splátek (splátku lze odložit až 5krát) a klient neplatí žádný měsíční poplatek. Další výhodou je pojištění schopnosti splácet s volbou pojistného rizika. Klient může čerpat finanční prostředky okamžitě po podpisu smlouvy.

Tabulka 5: Nabídka spotřebitelského úvěru „Presto půjčka“ od společnosti UniCredit Bank

Nabídka úvěru	
Druh úvěru	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	1 865 Kč měsíčně
Úroková sazba	4,90%
Poplatek za zpracování úvěru	1 500 Kč jednorázově
Poplatek za pojištění	14616
Poplatek za vedení účtu	0 Kč
RPSN	11,51%
Doba trvání úvěru	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	134 655 Kč

Zdroj⁶¹

mBank

Bankovní společnost mBank nabízí klientům spotřebitelské úvěry mPůjčka plus a úvěr Konsolidace plus. Společnost mBank ručí za půjčku bez poplatků. Jedná se

⁶¹ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), UNICREDIT BANK [online]. 2015.[cit. 2015-11-12]. Dostupné z:<https://www.unicreditshop.cz/pujcky#/presto-pujcka>

o neúčelový spotřebitelský úvěr pro financování libovolných osobních potřeb klienta, společnost mBank nabízí úvěr 10.000 až do výše 600.000 Kč. Za své úvěry nabízí jasnou, jednoduchou a atraktivní sazbu ve výši 9,9 % pro všechny bez podmínek. Svým klientům společnost mBank ručí, že po dobu splácení úvěru nebude měnit sazbu, nebudou ani žádné nestandardní ani skryté poplatky. Společnost mBanka dále klientovi ručí, že pokud během splácení dostane od jiné společnosti lepší nabídku, mBank ji dorovná.

Výhody mPůjčky od společnosti mBank skýtají možnost přizpůsobit si půjčku podle svých potřeb. Společnost umožní klientovi snížit měsíční splátku, prodloužit si termín splatnosti, změnit si termín splátky nebo odložit splátku jistiny.

Tabulka 6: Nabídka spotřebitelského úvěru „mPůjčka plus“ od společnosti mBank

Nabídka úvěru	mPůjčka plus
Druh úvěru	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	1848 Kč měsíčně
Úroková sazba	9,90 % p.a.
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	0 Kč
RPSN	10,36%
Doba trvání úvěru	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	133 056 Kč

Zdroj⁶²

b) Nebankovní společnosti

Cetelem

U nebankovní společnosti Cetelem si mohou klienti vybrat ze tří typů úvěrů. Jedná se o úvěry: osobní půjčka, konsolidace a kreditní karta. Spotřebitelská půjčka osobní půjčka je rozdělena ještě podle potřeby financování. Společnost Cetelem nabízí půjčku od úroku 6,9 %, a to již od 20.000 Kč do 1 milionu korun. U společnosti Cetelem je možné si půjčku zřídit on-line, telefonicky nebo na pobočce.

⁶² Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), MBANK [online]. 2015. [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: <http://www.mbank.cz/osobni/uvery/#f/1/>

Výhodou půjčky u společnosti Cetelem je nabízený úrok již od 6,9 % ročně, u půjček nad 72 měsíců vrací společnost až 10 splátek a nabízí nulový poplatek za sjednání a vedení úvěru. Osobní půjčku od společnosti Cetelem může klient použít na ojetý automobil, na nákup nového vozu, na pořízení nového nábytku, na rekonstrukci nebo na koupi nemovitosti.

Tabulka 7. Nabídka spotřebitelského úvěru „osobní půjčka“ od společnosti Cetelem

Nabídka úvěru	
Druh úvěru	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	1850 Kč měsíčně
Úroková sazba	9,95%
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	0 Kč
RPSN	10,42%
Doba trvání úvěru	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	133 200 Kč

Zdroj⁶³

Cofidis

U nebankovní společnosti Cofidis si mohou klienti zřídit úvěr od 40.000 Kč až do 500.000 Kč na cokoliv. Společnost Cofidis nabízí výhodné úrokové sazby a RPSN od 6,9 % p. a, dále nabízí revolvingový úvěr a klasický úvěr. Jako klasický úvěr má tato společnost v nabídce: partnerské půjčky, novomanželské, půjčky na auto, na rekonstrukci, na domácnost nebo hotovostní spotřebitelský úvěr. Dále společnost Cofidis nabízí Kartu Cofidis a nákup na splátky.

Výhody půjčky od společnosti Cofidis spočívají v jejím poskytnutí bez poplatků za sjednání a jejím vedení. Klient si sám určí výši splátky i dobu splatnosti, má možnost si půjčku pojistit pro případ, že nebude schopen splácet. Klient si sám podle transparentní kalkulačky vybere, jaký úvěr dostane. Vyřízení je snadné, vše klient vyřídí online a hned se dozví, zda byla jeho půjčka schválena s možností bezplatně odstoupit od smlouvy do 14 dnů.

⁶³ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), CETELEM [online]. 2015. [cit. 2015-11-09]. Dostupné z:

Tabulka 8: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti Cofidis

Nabídka úvěru	
Druh úvěru	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	1919 Kč měsíčně
Úroková sazba	11,90%
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	0 Kč
RPSN	11,90%
Doba trvání úvěru	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	138 168 Kč

Zdroj⁶⁴

Home Credit

Nebankovní společnost Home Credit nabízí klientům spotřebitelský úvěr na cokoliv, a to od 10.000 Kč až do 180.000 Kč na cokoliv. Jedná se o bezúčelnou půjčku, spojení půjček, karty a nákup na splátky. U společnosti Home Credit si klient může půjčku zřídit telefonicky. Smlouvu o půjčce může klient podepsat ručně nebo pomocí SMS podpisu. Půjčka by měla být klientovi k dispozici do druhého dne od podpisu smlouvy.

Jako výhodu nabízí společnost Home Credit svým klientům k čerpání spotřebitelského úvěru Bonus půjčku s odměnou za věrnost, kdy vrátí klientovi až 21 splátek, dále pak sjednání úvěru zdarma, vedení i předčasné splacení půjčky zdarma, pokud klient splácí své úvěry včas. Nebude-li klient spokojený, půjčku může do jednoho měsíce zdarma vrátit. Klientovi společnost Home Credit umožňuje také sjednání změny výše a počtu splátek, odložení splátek či pojištění úvěru.

⁶⁴ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), COFIDIS [online]. 2015. [cit. 2015-11-08]. Dostupné z:

Tabulka 9: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti Home Credit

Nabídka úvěru	
Druh úvěru	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	2197 Kč měsíčně
Úroková sazba	16,60%
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	0 Kč
RPSN	18,10%
Doba trvání úvěru	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	158 184 Kč

Zdroj⁶⁵

Tabulka 10: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti Home Credit po splnění podmínek, odměna za věrnost

Nabídka úvěru	
Druh úvěru	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	1617 Kč měsíčně
Úroková sazba	16,60%
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	0 Kč
RPSN	18,10%
Doba trvání úvěru	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	116 441 Kč

Zdroj⁶⁶

TESCO

U nebankovní společnosti TESCO si mohou klienti vybrat z několika typů úvěrů. Spotřebitelský úvěr společnosti TESCO nabízí od 20.000 Kč až do 500.000 Kč na cokoliv. Jedná se o úvěry: hotovostní půjčka, Clubcard kreditní karta Premium, nákup na splátky a spojení půjček. Půjčku si lze sjednat z pohodlí domova nebo během pár minut v Tesco.

⁶⁵ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), COFIDIS [online]. 2015. [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <https://www.cofidis.cz/>

⁶⁶ Tamtéž.

Výhodou spotřebitelských úvěrů u společnosti TESCO je jejich sjednání bez poplatků a za vedení půjčky i za předčasné splacení. Díky doplňkovým službám jako jsou pojištění a odložení splátek, se klient nemusí obávat sankcí. Společnost TESCO nabízí klientům vždy přílohu ke smlouvě, ve které je přiložen jednostránkový přehled toho nejdůležitějšího. Pokud klient řádně splácí, bude mít nižší úrok, než je bankovní průměr. Pakliže klient řádně splácí, společnost mu umožní odklad až čtyř splátek v průběhu splácení. Navíc klient dostane od společnosti TESCO bonus v podobě 100 Clubcard bodů měsíčně za každou řádně uhrazenou splátku.

Tabulka 11: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti TESCO

Nabídka úvěru	
Druh úvěru	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	2186 Kč měsíčně
Úroková sazba	16,07%
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	0 Kč
RPSN	17,40%
Doba trvání úvěru	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	157 392 Kč

Zdroj⁶⁷

ZUNO

U nebankovní společnosti ZUNO si mohou klienti vybrat ze tří typů úvěrů. Jedná se o online půjčku, rezervu na účtu a refinancování úvěru. Spotřebitelský úvěr společnost ZUNO poskytuje od 15.000 Kč až do 500.000 Kč na cokoliv. Půjčku si lze sjednat on-line, po telefonické domluvě nebo na pobočce.

Společnost ZUNO poskytuje spotřebitelské úvěry bez poplatků za sjednání, vedení úvěru a za předčasné splacení, a to od úroku 6,9 % ročně, jeden měsíc bez povinné splátky a online účet zdarma. Klient si určí podle sebe, jak bude půjčku splácet. Společnost ZUNO nabízí ke svým produktům také výhodné pojištění splácení.

⁶⁷ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), TESCO [online]. 2015. [cit. 2015-11-12]. Dostupné z: <http://www.itesco.cz/cs/financni-sluzby/hotovostni-pujcka/o-hotovostni-pujcce/>

Tabulka 12: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti ZUNO

Nabídka úvěru	půjčka	půjčka plus
Druh úvěru	půjčka	půjčka
Výše úvěru	100 000 Kč	100 000 Kč
Orientační měsíční splátka	1848 Kč měsíčně	1947 Kč měsíčně
Úroková sazba	9,27%	11,48%
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč	0 Kč
Snížení nebo zvýšení měsíční splátky	1 000 Kč	0 Kč
Prodloužení nebo zkrácení splatnosti	1 000 Kč	0 Kč
Poplatek za vedení účtu	0 Kč	0 Kč
RPSN	9,90%	9,90%
Doba trvání úvěru	72 měsíců	72 měsíců
Celková částka splatná spotřebitelem	133 056 Kč	140 184,00 Kč

Zdroj⁶⁸

5.4 Komplexní komparace uvedených modelových příkladů, spotřebitelských úvěrů bankovních a nebankovních společností

Porovnáním půjček u bankovních a nebankovních společností můžeme v jednoduchosti říci, že se v podstatě nabízené služby „doplňují“. Výhody, které nalezneme u jednoho sektoru, u druhého absentují, ale můžeme zde nalézt zase jiné výhody či bonusy.

Bankovní instituce jsou jakousi jistotou, zárukou kvality, solventního jednání a transparentnosti. Největší výhodou u půjčky od banky je bezesporu flexibilita ve výši úrokové sazby u účelové půjčky. Nevýhodou u půjčky v bance je časová náročnost uvolnění finančních prostředků, náročná administrativa a je zde jistě vyšší riziko, že v rámci omezení možností klienta nebude půjčka schválena.

Oproti tomu u nebankovní půjčky jsou v tomto směru vstřícnější. Na klienta nejsou kladeny přílišné nároky z pohledu ověření jeho solventnosti, prvoplánově jde o rychlé uvolnění finančních prostředků dle požadavků klienta i bez zkoumání účelovosti půjčky. Od toho se však odvíjí i výše úrokové sazby a RPSN, které jsou

⁶⁸ Autorka práce, 2015 (vlastní zpracování), ZUNO [online]. 2015. [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <https://www.zuno.cz/uvery/>

v porovnání s bankami vyšší. Možnou výhodou u půjčky nebankovních společností je větší srozumitelnost a jednoduchost smluv, jsou více „lidové“.

Při zvažování čerpání úvěru je vždy dobré porovnat tyto výhody a nevýhody obou sektorů. Klient si volí subjektivně, nejvýhodnější půjčku. Při výběru půjčky si zvolí tu, která mu v daný moment nabízí nejefektivnější řešení dané situace.

Dnešní nabídka úvěrových produktů a různých úvěrů je široká. Bankovní i nebankovní instituce nabízejí potenciálním klientům celou škálu půjček, které jsou rozděleny dle účelovosti na účelové a neúčelové, osobní a podnikatelské a existuje spousta dalších členění. Pro běžného člověka, finančně méně gramotného, může být množství nabízených produktů jako džungle, ve které není schopen se orientovat. Zde se otevírá prostor pro osobní finanční poradce, kteří mají dokonalý přehled o aktuální situaci na trhu, o nabídkách těchto produktů a jsou schopni profesionálně reflektovat na požadavky jednotlivých klientů na základě analýzy jejich finanční situace. Klient, který se neorientuje v nabídce finančních služeb, tuto službu uvítá a využije ji. Řada lidí však preferuje přímé jednání a uzavření smlouvy, ať už v bance nebo nebankovní společnosti. I díky rozmachu mediální reklamy, reklamy pomocí letáků či jiných tiskopisů je informovanost občanů vyšší, než tomu bylo v dřívějších dobách.

Dnešní generace mladých je schopna sama posoudit vlastní finanční situaci, vypracovat si finanční plán a na základě těchto analýz si zvolit nejvhodnější typ úvěru dle své aktuální finanční situace a účelu, pro nějž se rozhodne tento úvěr čerpat.

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, tuzemský trh bankovních a nebankovních společností nabízí klientům řadu úvěrových produktů a půjček, které jsou svým obsahem a podmínkami velmi podobné. Pro porovnání základních parametrů jednotlivých produktů je níže vypracován graf, ze kterého jsou rozdíly jasně patrné. Porovnávané parametry jako výše měsíční splátky, úroková sazba a RPSN jsou u prezentovaných bankovních a nebankovních společností téměř shodné. Při volbě půjčky je tedy nutné zaměřit se na detaily a porovnávat další parametry, jako jsou různé formy bonusů, odměn apod. Tyto benefity nejsou na první pohled zřejmé ani prezentované, je třeba se na ně přímo informovat u společností a potom je porovnat, na základě toho se poté rozhodnout pro konkrétní úvěr/půjčku.

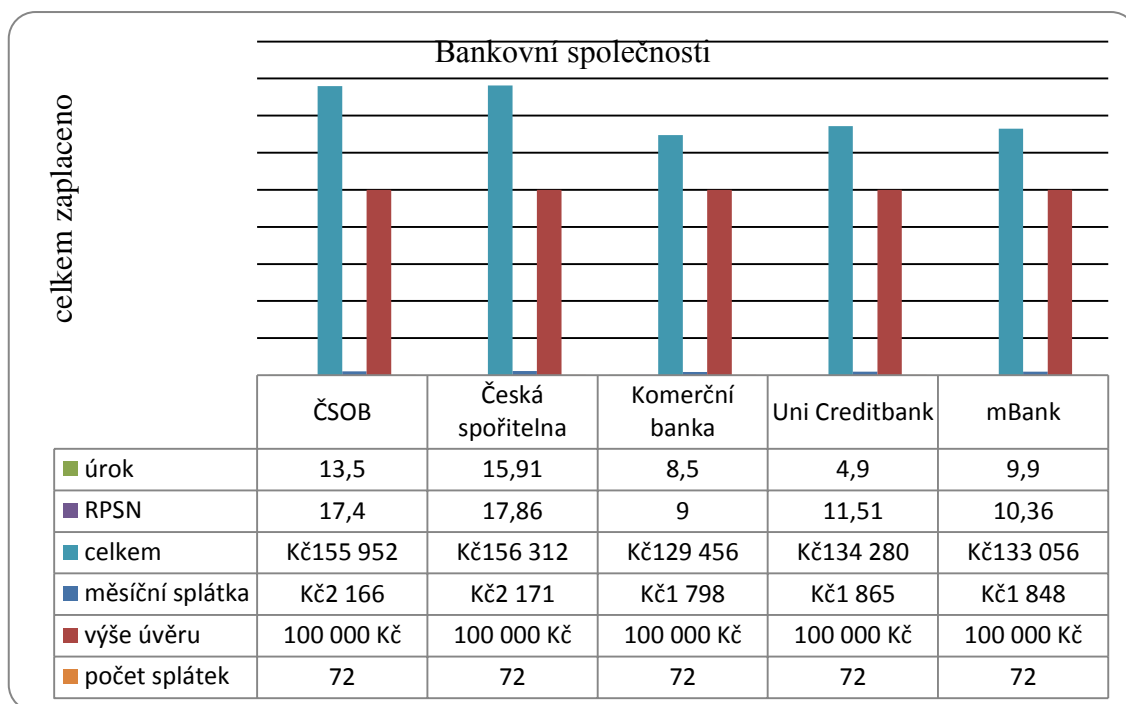
Tabulka 13: Přehledová tabulka bankovních společností

Bankovní společnosti						
	výše půjčky	počet splátek	měsíční splátka	úroková sazba	RPSN	celková částka
ČSOB	100 000 Kč	72	2 166 Kč	13,50	17,40	153 648 Kč
Česká spořitelna	100 000 Kč	72	2 171 Kč	15,91	17,86	157 200 Kč
Komerční banka	100 000 Kč	72	1 798 Kč	8,50	9,00	128 581 Kč
Uni Creditbank	100 000 Kč	72	1 865 Kč	4,90	11,51	134 655 Kč
mBank	100 000 Kč	72	1 848 Kč	9,90	10,36	133 056 Kč

Zdroj⁶⁹

Tabulka zobrazuje aktuálně platné podmínky čerpání osobního účelového spotřebitelského úvěru 100.000 Kč na dobu 72 měsíců u jednotlivých bankovních společností. Pro lepší přehlednost je níže vypracován graf.

Graf 4: Spotřebitelské úvěry u bankovních společností

Zdroj⁷⁰

⁶⁹ Autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

⁷⁰ Autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Důležitým faktorem pro výběr spotřebitelského úvěru hrají i poplatky. U bankovní společnosti ČSOB klient musí hradit měsíční poplatek za vedení účtu ve výši 61 Kč. U bankovní společnosti Česká spořitelna klient hradí jednorázový poplatek ve výši 1.000 Kč. U bankovního institutu Komerční banka klient zaplatí jednorázový poplatek za zpracování žádosti ve výši 490 Kč. U společnosti UniCredit bank se platí také jednorázový poplatek 1.500 Kč za vyřízení žádosti. Jedinou bankovní společností, u které se nehradí žádné poplatky, je společnost mBank.

Z výše uvedeného grafu jasně vyplývá, u které bankovní společnosti je spotřebitelský úvěr nejvýhodnější. U bankovní společnosti ČSOB klient žádající o spotřebitelský úvěr ve výši 100.000 celkem přeplatí 55.952 Kč. U České spořitelny pak 56.312 Kč. Klient Komerční banky zaplatí více oproti zapůjčené částce o 29.456 Kč. U bankovní společnosti UniCredit bank klient přeplatí o 34.280 Kč a u bankovní společnosti mBank 33.056 Kč.

Z daného grafu je patrné, že nevhodnější půjčku nabízí Komerční banka, kde sice úrok není nejnižší, uvádí 8,5 %, zato ale nabízí klientům nízké procento RPSN 9 % a nejnižší měsíční splátku ve výši 1.798 Kč.

Oproti tomu nejméně výhodnou nabídku pro klienty, kteří žádají o spotřebitelský úvěr ve výši 100.000 Kč, nabízí bankovní společnost Česká spořitelna. Ta klientům nabízí úrok ve výši 15,91 % a RPSN ve výši 17,86 %. Celkem tedy klient zaplatí za spotřebitelský úvěr ve výši 100.000 Kč za 72 měsíců 156.312 Kč.

Tabulka 14: Přehledová tabulka nebankovních společností

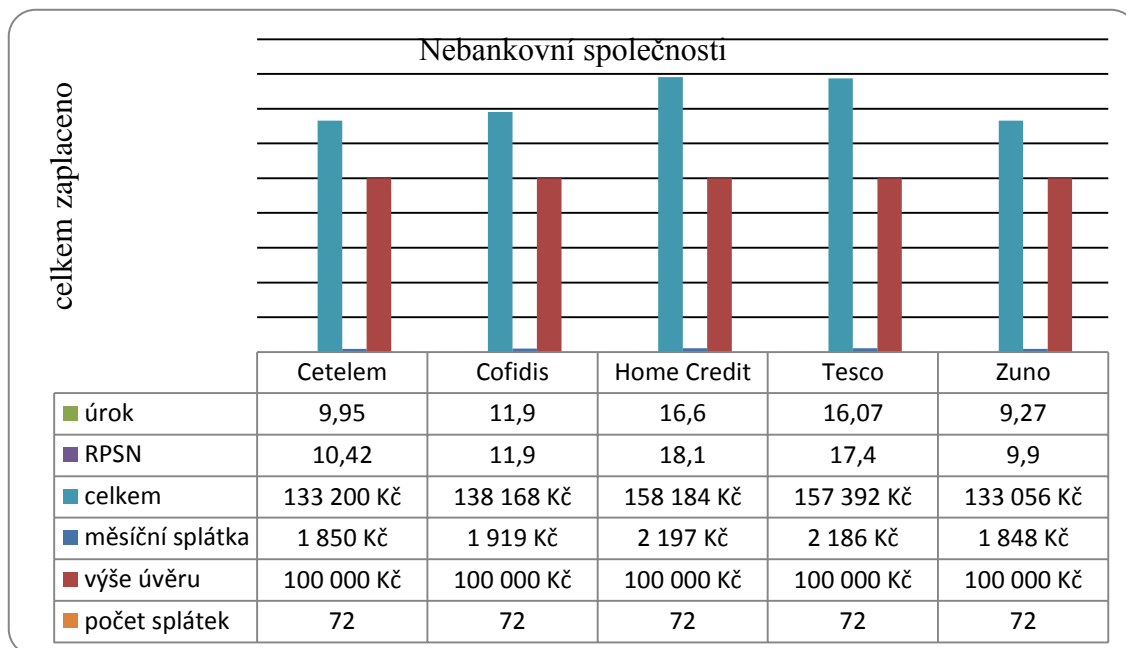
Nebankovní společnosti						
	výše půjčky	počet splátek	měsíční splátka	úroková sazba	RPSN	celková částka
Cetelem	100 000 Kč	72	1 850 Kč	9,95	10,42	133 200 Kč
Cofidis	100 000 Kč	72	1 919 Kč	11,90	11,90	138 168 Kč
Home Credit	100 000 Kč	72	2 197 Kč	18,10	18,10	158 184 Kč
Tesco	100 000 Kč	72	2 186 Kč	17,40	17,40	157 392 Kč
Zuno	100 000 Kč	72	1 848 Kč	9,27	9,90	133 056 Kč

Zdroj⁷¹

⁷¹ Autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Tabulka zobrazuje aktuálně platné podmínky čerpání osobního účelového spotřebitelského úvěru 100.000 Kč na dobu 72 měsíců u nebankovní společnosti, pro lepší přehled je níže vypracován graf.

Graf 5: Spotřebitelské úvěry u nebankovních společností

Zdroj⁷²

U nebankovních společností nejsou patrné tak velké rozdíly jako u půjček v bankovním sektoru. Například u nebankovní společnosti Cetelem a nebankovní společnosti Zuno je rozdíl opravdu zanedbatelný. Jedná se o rozdíl ve výši 144 Kč.

Důležitým faktorem pro výběr spotřebitelského úvěru hrají i poplatky. U všech nebankovních společností klient nemusí hradit poplatek za zpracování úvěru, měsíční poplatek za vedení úvěrového účtu nebo poplatek za výpis z úvěrového účtu.

Z výše uvedeného grafu jasně vyplývá, u které nebankovní společnosti je nejvýhodnější spotřebitelský úvěr vzít. Klient žádající o spotřebitelský úvěr ve výši 100.000 Kč celkem u společnosti Cetelem přeplatí o 33.200 Kč. Celkem tedy klient zaplatí 133.200 Kč. U nebankovní společnosti Cofidis klient zaplatí o 38.168 Kč více. Celkem tedy zaplatí 138.168 Kč. U nebankovní společnosti Home Credit klient vydá

⁷² Autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

o 58.184 Kč více. Celkem zaplatí 158.184 Kč. U nebankovní společnosti Tesco klient přeplatí o 57.392 Kč uhradí tedy 157.932 Kč. A u nebankovní společnosti Zuno klient zaplatí o 33.056 Kč, celkem tedy uhradí 133.056 Kč.

Daný graf dokazuje, že nevyhodnější půjčku nabízí obchodí společnost Zuno. Nebankovní společnost Zuno, vychází z uvedených nebankovních společností nejlépe. Klientovi nabízí úrok ve výši 9,27 % a RPSN ve výši 9,9 %. Klientům dále nabízí nejnižší měsíční splátku ve výši 1.848 Kč.

Druhou nejvýhodnější nabídkou je od společnosti Cetelem. Nebankovní společnost Cetelem klientovi nabízí úrok ve výši 9,95 % a RPSN ve výši 10,42 %. Klientům nabízí měsíční splátku ve výši 1.850 Kč.

Jako třetí se umístila varianta nebankovního úvěru společnosti Cofidis. Ta klientovi nabízí úrok ve výši 11,9 % a RPSN ve stejné výši, tedy 11,9 %. Klientům dále nabízí měsíční splátku ve výši 1.919 Kč.

Méně výhodná je pak varianta od nebankovní společnosti Tesco. Klientovi tato společnost nabízí úrok ve výši 16,07 % a RPSN ve výši 17,4 %. Měsíční splátka pak činí 2.186 Kč.

Nejméně výhodnou variantu nabízí společnost Home Credit. Tady je úrok stanoven ve výši 16,6 % a RPSN ve výši 18,1 %. Klient u této společnosti zaplatí za spotřebitelský úvěr ve výši 100.000 Kč za 72 měsíců celkem 158.184 Kč.

ZÁVĚR

Diplomová práce se ve své teoretické části snaží detailně analyzovat finanční trhy a jejich jednotlivé složky. Počáteční část má za úkol přiblížit základní pojmy jako finanční trhy, kapitálové trhy, cenné papíry apod. Výše zmíněné pojmy jsou explicitně popsány a vysvětleny.

Vysoký důraz a rozsah je v teoretické části této práce věnován historickému vývoji finančního produktu spotřebitelský úvěr a půjčka v České republice, zejména pak vývoj těchto specifických produktů v uplynulých deseti letech. V druhé kapitole je popsán vývoj evropské legislativy ve zkoumaném období, jsou zde citovány vyhlášky a nařízení Evropské unie, které specifikují pojem spotřebitelský úvěr, nastavují práva a povinnosti jak na straně spotřebitele, tak především poskytovatele těchto produktů. Zásadní význam má pak pro následný vývoj aktuální a především budoucí situace na trhu spotřebitelských úvěrů a půjček Vyhláška 2014/17/ES by měla vstoupit v platnost v průběhu roku 2016 a měla by zásadně změnit aktuální podobu trhu spotřebitelských úvěrů a půjček. Novela přichází s naprosto novými a zásadními požadavky a nároky na poskytovatele úvěrových produktů a půjček jako přímá reakce na aktuální situaci, kdy tento sektor finančních trhů v posledních dvou až třech letech zaznamenává naprostou přesycenost spotřebitelských úvěrů a půjček od bankovních i nebankovních institucí. Nabízené produkty se ve výchozích parametrech pro spotřebitele zásadně neliší, stejně tak se výrazně zmírnily požadavky a podmínky pro získání úvěru či půjčky na straně spotřebitele. Všechny výše zmíněná fakta poskytly živnou půdu pro narůstající počet nesolventních nabídek úvěrů a půjček, které téměř bez výjimky velmi rychle dostávají dlužníka do dluhové pasti. Novela 2014/17/ES nově ukládá podmínky pro poskytování spotřebitelských úvěrů, kdy věřitel musí splnit několik kritérií současně, aby mohl tento finanční produkt poskytovat. Jedná se především o vstupní finanční kapitál instituce, která se chystá úvěr a půjčku nabízet. Odsouhlasením novely 2014/17/ES vzniká hypotéza budoucího vývoje segmentu finančních trhů. Prvotním a zásadním cílem novely je odstranit nesolventní instituce, které nabízejí úvěry a půjčky za naprosto neadekvátních podmínek a jejich následky pro spotřebitele bývají z ekonomického hlediska často fatální. Předpokládá se, že se výrazně sníží počet poskytovatelů úvěrových produktů, následkem snížení počtu poskytovatelů se otevírá prostor pro

výraznější jejich diferenciaci a variabilitu, které však stále budou reflektovat požadavky a potřeby spotřebitele. Finálním pozitivním efektem by pak měla být maximální eliminace spotřebitelů, kteří se právě díky nesolventním poskytovatelům dostali do bezvýchodné finanční krize. Očekává se tedy výrazné zlepšení v oblasti spotřebitelských úvěrů a půjček. Snazšímu porozumění problematiky jednoznačně napomáhá i rozvíjející se finanční a ekonomická gramotnost obyvatelstva. Tomuto tématu je věnována samostatná část teoretické části. Je nutné zmínit, že právě nedostatečná finanční gramotnost má za následek nárůst spotřebitelů ocitajících se v dluhové pasti a tzv. přihrává všem nesolventním poskytovatelům úvěrových produktů. I tato negativní situace má za následek podporu výuky finanční a ekonomické gramotnosti v rámci výukového systému v ČR a dala podnět k rozvoji vzdělávacích projektů pro širokou laickou veřejnost.

V praktické části je provedena analýza a vyhodnocení náhodně zvolených spotřebitelských úvěrů od bankovních a nebankovních institucí, které v současné době působí na finančních trzích v ČR. Cílem je porovnat co největší počet současně nabízených úvěrových produktů a na základě komparace předem stanovených, náhodně zvolených, ale jednotných parametrů vytvořit objektivní vyhodnocení komparace jednotlivých produktů a vytvořit nezávislé doporučení konkrétního spotřebitelského úvěru nebo půjčky konečnému spotřebiteli.

Pro komparaci bylo zvoleno pět spotřebitelských úvěrů od bankovních institucí a pět spotřebitelských úvěrů od nebankovních institucí. Pro maximální objektivnost komparace bylo zvoleno šest komparačních parametrů, které jsou zároveň rozhodujícími pro spotřebitele. Výsledky analýzy jsou zobrazeny pomocí grafů a tabulek, zároveň jsou slovně okomentovány. V závěrečné pasáži praktické části je uveden souhrnný komparační příklad, kde jsou porovnány všechny dříve analyzované finanční produkty najednou. Grafické zpracování je následně slovně vyhodnoceno.

Závěrečný komparační příklad jednoznačně potvrzuje výše vyslovenou tezi, že finanční trhy jsou v současné době přesycené, nabízené produkty se jakkoliv zásadně neliší v analyzovaných parametrech, ale pro finančně méně gramotného jedince je z důvodů spletité nabídky bonusů a poplatků velmi obtížné zvolit takový produkt, který plně uspokojí jeho poptávku a zároveň se pro něj nestane jakýmsi prostředkem finanční likvidace.

Na základě všech analyzovaných a komparovaných fakt závěrem vyplývá, že jak v současné situaci, tak i v budoucím vývoji produktů na finančních trzích je nezbytně nutné, aby jedinec byl v rámci možností maximálně finančně a ekonomicky gramotný a byl schopen na základě více zdrojů informací objektivně posoudit efektivnost zvoleného produktu. Dalším neopomenutelným doporučením je revize dat, analýz a příkladů zpracovaných v této diplomové práci, nové vyhodnocení v návaznosti na budoucí vývoj a předpokládané změny po uvedení v platnost novely 2014/17/ES a potvrzení či naopak vyvrácení tezí, se kterými pracuje tato práce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- CVIK, E. D. *Finanční právo po rektifikaci práva k 1. 1. 2014*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014. ISBN 978-80-213-2523-4.
- DVOŘÁKOVÁ, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. První vydání. Brno: KEY Publishing, 2010. ISBN 978-80-7418-091-0.
- DOHNAL, J. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-76-9.
- ČERNOHORSKÝ, J. a P. TEPLÝ. *Základy financí*. 1. vyd. 2. dotisk. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.
- KODEROVÁ, J., M. SOJKA a J. HAVEL. *Teorie peněz*. 2. rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-640-0.
- KOLEKTIV autorů. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Management press, 2014. ISBN 978-80-7261-279-6.
- KOLEKTIV autorů. *Slabikář finanční gramotnosti*. Druhé vydání. Praha: Cofet, 2011. ISBN 978-80-9043-96-1-0.
- KOLEKTIV autorů. *ÚZ, Cenné papíry, kapitálový trh, investiční společnosti a fondy*. Sagit, 2014. ISBN 978-80-7488-065-0.
- KOLEKTIV autorů. *Lidské zdroje v České Republice*. Praha: Tauris, Ústav pro informace ve vzdělávání a Národní vzdělávací fond, 1999. ISBN 80-211-0325-6.
- POLOUČEK, S. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9.
- REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-3671-6.
- REVENDA, Z. a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Brno: Management Press, 2014. ISBN 978-80-7261-279-6.
- WACHTOVÁ, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-118-5.
- VACEK, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-776-8.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BEHRENS, S. J. *A conceptual analysis and historical overview of informatik literacy*. College Research Libraries, 1994, vol. 35, no. 4. ISSN 0010-0870.

Seznam použitých internetových zdrojů

BUŘINSKÁ, B. Průvodce exekucí krok za krokem. *Peníze.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-10-08]. ISSN 1213-2217. Dostupné z: <http://www.penize.cz/exekuce/242480-pruvodce-exekuci-krok-za-krokem>

CETELEM [online]. 2015. [cit. 2015-11-09]. Dostupné z: <https://www.cetelem.cz/>

COFIDIS [online]. 2015. [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <https://www.cofidis.cz/>

ČESKÁ SPOŘITELNA [online]. 2015. [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/spotrebitelsky-uver/o-produktu-d00019691>

DOMBROVSKÁ, M. Informační gramotnost: funkční gramotnost v informační společnosti. *Inforum 2002 - papers* [online]. 2002 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://inforum.cz/archiv/inforum2002/prednaska37.htm>

ČESKO. Zákon č. 21/1992 Sb. o bankách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-21>

ČESKO. Zákon č. 40/1964 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964. Dostupný také z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcanzak/>

ČESKO. Zákon č. 43/2013 Sb. novela zákona o spotřebitelském úvěru. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013. Dostupný také z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2013/zakon-c-432013-sb--novela-zakona-o-spotr-10488>

ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012. Dostupný také z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcanzak/>

ČESKO. Zákon č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-145>

ČESKO. Zákon č. 321/2001 Sb. o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001. Dostupný také z: <http://www.epravo.cz/top/zakony/uplna-zneni/3212001-sb-zakon-ze-dne-17-srpna-2001-o-nekterych-podminkach-sjednani-spotrebitelskeho-uveru-a-o-zmene-zakona-c-641986-sb-57009.html>

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA [online]. 2015. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z: <https://csob.cz/portal/lide/produkty/pujcky/pujcka-na-cokoliv>

ČLFA [online]. © 2003-12. [cit. 2015-10-21]. Dostupné z: <http://www.clfa.cz/index.php?textID=48>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Finanční gramotnost* [online]. 2015. [cit. 1. 9. 2009], dostupné z [www](http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/spotrebitel/financni_gramotnost.html):
http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/spotrebitel/financni_gramotnost.html

EKONOM [online]. © 2015-10-01. [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-64677680-sloupek-spotrebitelske-uvery-v-novem-kabate>

HOME CREDIT [online]. 2015. [cit. 2015-11-05]. Dostupné z: <https://www.homecredit.cz/pujcky/>

HOVORKA, J. Zmizí desítky tisíc firem, jež nabízí úvěry spotřebitelům. Dřívější splacení hypotéky bude bez sankce. *Hospodářské noviny* [online]. 2015 [cit. 2015-10-18]. ISSN 1213-7693. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-64602270-zmizi-desitky-tisic-firem-jez-nabizi-uvery-spotrebitelum-drivejsi-splaceni-hypoteky-bude-bez-sankce7>

CHVÁTAL, D. Z. Rychlopůjčky a mikropůjčky. Z desítek predátorů je bezpečná jen jedna firma. *Měsíc.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-10-18]. ISSN 1213-4414. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/rychlopujcky-a-mikropujcky-z-desitek-predatoru-je-bezpecna-jen-jedina-firma/>

KOLEKTIV autorů. *České vzdělání a Evropa*. Praha: Sdružení pro vzdělání podniku, 1999, s. 35. Dostupné z: www.inforum.cz/archiv/inforum_2002/prednaska37.htm

KOMERČNÍ BANKA [online]. 2015. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/lide/obcane/pujcky/index.shtml>

KURZY CZ [online]. 2015. [cit. 2015-10-15]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/celkove-zadluzeni-domacnosti-v-mil-kc/>

MBANK [online]. 2015. [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: <http://www.mbank.cz/osobni/uvery/#f/1/>

PENÍZE.CZ. *Spotřebitelské úvěry* [online]. 2016. [cit. 2016-06-01]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery>

SLANÝ, M. Vztah finanční a ekonomické gramotnosti. *Metodický portál RVP.CZ* [online]. 2009 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/6893/vztah-financni-a-ekonomicke-gramotnosti.html/>

STRATEGIE ROZVOJE LIDSKÝCH ZDROJŮ V ČESKÉ [online]. ©11. 5. 2004 [cit. 2015-11-8]. Dostupné z:
http://www.naseevropa.cz/portal/port_data.nsf/927b725e08d36a78c1256ea50030ae62/f8c77b92ab69930cc1256e91006e4302?OpenDocument

TESCO [online]. 2015. [cit. 2015-11-12]. Dostupné z:
<http://www.itesco.cz/cs/financni-sluzby/hotovostni-pujcka/o-hotovostni-pujcce/>

TŮMA, O. *Půjčky s lidskou tváří. Jak se proměnily spotřebitelské úvěry za deset let.* [online]. © 2015-03-24 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z:
<http://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/298603-pujcky-s-lidskou-tvari-jak-se-promenily-spotrebitelske-uvery-za-deset-let>

ŠKODA, J. [online]. 2008–2016. [cit. 2016-01-12] Dostupné z: <http://www.snadne-finance.cz/blog/do-brezna-2016-zanikne-90-nebankovnich-spolecnosti>

UNICREDIT BANK [online]. 2015.[cit. 2015-11-12]. Dostupné z:
<https://www.unicreditshop.cz/pujcky#/presto-pujcka>

ZUNO [online]. 2015. [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <https://www.zuno.cz/uvery/>

SEZNAM ZKRATEK

ČNB – Česká národní banka

EHS – evropské hospodářské společenství

ES – Evropské společenství

p. a. – ročně

p. m. – měsíčně

RPSN – roční úroková sazba nákladů

Sb. – sbírky

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: RPSN	36
Obrázek 2: Úrokové sazby	42

Seznam tabulek

Tabulka 1: P. A./P. M.	36
Tabulka 2: Nabídka spotřebitelských úvěrů od ČSOB	51
Tabulka 3: Nabídka spotřebitelských úvěrů od České spořitelny	53
Tabulka 4: Nabídka spotřebitelských úvěrů od Komerční banky	55
Tabulka 5: Nabídka spotřebitelského úvěru „Presto půjčka“ od společnosti UniCredit Bankk.....	57
Tabulka 6: Nabídka spotřebitelského úvěru „mPůjčka plus“ od společnosti mBank	57
Tabulka 7: Nabídka spotřebitelského úvěru „osobní půjčka“ od společnosti Cetelem ..	58
Tabulka 8: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti Cofidis.....	59
Tabulka 9: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti Home Credit.....	60
Tabulka 10: spotřebitelského úvěru od společnosti Home Credit, po splnění podmínek, odměna za věrnost	60
Tabulka 11: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti TESCO.....	61
Tabulka 12: Nabídka spotřebitelského úvěru od společnosti ZUNO.....	62
Tabulka 13: Přehledová tabulka bankovních společností.....	64
Tabulka 14: Přehledová tabulka nebankovních společností.....	65

Seznam grafů

Graf 1: Zadlužení českých domácností	46
Graf 2: Celková zadluženost domácností se spotřebitelskými úvěry	48
Graf 3: Celkové zadlužení domácností na bydlení	49
Graf 4: Spotřebitelské úvěry u bankovních společností.....	64
Graf 5: Spotřebitelské úvěry u nebankovních společností.....	66

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Formulář pro standardní informace o spotřeb. úvěru.....I

PŘÍLOHY

Příloha A – Formulář pro standardní informace o spotřebitelském úvěru - vzor

Příloha č. 6 k zákonu č. 145/2010 sb.

1. Údaje o věřiteli/zprostředkovateli spotřebitelského úvěru

Věřitel	Everyday Finance s. r. o.
Adresa	Na Pankráci 1724/129, Nusle, 140 00 Praha 4
Telefonní číslo (*)	234 600 600
E-mailová adresa (*)	info@everydayplus.cz
Číslo faxu (*)	
Adresa internetových stránek (*):	www.everydayplus.cz
Zprostředkovatel úvěru	NE

(*) Tyto informace jsou pro věřitele nepovinné

2. Popis základních vlastností spotřebitelského úvěru

Druh spotřebitelského úvěru:	Bezúčelový spotřebitelský úvěr.
Celková výše spotřebitelského úvěru To znamená strop úvěrového rámce nebo celkovou částku poskytnutou v rámci smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr.	_____, - Kč
Podmínky čerpání To znamená, jakým způsobem a kdy obdržíte peníze.	Klient je oprávněn čerpat peněžní prostředky maximálně do výše sjednaného úvěrového limitu, tj. _____, - Kč, a to opakovaně po celou dobu účinnosti této smlouvy. V případě úhrady jakékoliv splátky dlužné částky se v rámci úvěrového limitu obnovuje možnost čerpat úvěrový limit v rozsahu, v němž byla takovou splátkou jeho vyčerpaná část uhrazena, a to ode dne následujícího po dni, kdy Věřitel splátku obdržel. Klient je oprávněn čerpat celé násobky částky 50,- Kč, minimální částka čerpání úvěru činí 100,- Kč.
Doba trvání spotřebitelského úvěru	Úvěr je poskytován na dobu trvání smlouvy o úvěru. Tato smlouva se uzavírá na dobu

	neurčitou. Tato smlouva může být vypovězena z jakéhokoliv důvodu či bez uvedení důvodu kteroukoliv ze smluvních stran.
Splátky a případně způsob rozdělení splátek	Klient je povinen do konce každého kalendářního měsíce uhradit minimální splátku úvěru. Výše minimální splátky úvěru činí 1/3 (jednu třetinu) částky dlužné k poslednímu dni předcházejícího kalendářního měsíce; nejméně však výše minimální splátky úvěru činí 300,- Kč; pokud je částka dlužná k poslednímu dni předcházejícího kalendářního měsíce nižší než 300,- Kč, je výše minimální splátky úvěru rovna částce dlužné k poslednímu dni předcházejícího kalendářního měsíce. Částka dlužná k poslednímu dni předcházejícího kalendářního měsíce je tvořena součtem jistiny úvěru čerpaného dle čl. 3 této smlouvy, poplatkem za čerpání úvěru dle čl. 5 této smlouvy a případným úrokem, úrokem z prodlení a smluvní pokutou dle čl. 6 této smlouvy.
Celková částka, kterou je třeba zaplatit To znamená výše vypůjčené jistiny plus úroky a případné náklady související s Vaším úvěrem.	V případě, že úvěrový limit ve výši _____,- Kč je vyčerpán ve dvanáctý den kalendářního měsíce a v plné výši a je splacen jedinou splátkou k poslednímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž došlo k čerpání úvěru, činí výše poplatku za čerpání úvěru _____,- Kč, (20 %), výše úroku činí _____,- Kč a celková částka splatná spotřebitelem činí _____,- Kč. Při opakovaném čerpání a/nebo při odlišných splátkách budou hodnoty odlišné.
Spotřebitelský úvěr se poskytuje ve formě odložené platby za zboží nebo službu, ani není vázán na dodání určitého zboží nebo poskytnutí určité služby. Název zboží/služby Cena v hotovosti	NE
Požadované zajištění Jedná se o popis zajištění, které máte v souvislosti se smlouvou o spotřebitelském úvěru poskytnout.	Splacení úvěru je zajištěno smluvní pokutou. V případě, že bude Klient v prodlení se splacením dluhu či jeho části, je povinen hradit Věřiteli smluvní pokutu ve výši 121,- Kč za každých započatých třicet

	(30) dní prodlení. Nárok na smluvní pokutu vzniká po dobu prvních devadesát (90) dní prodlení Klienta.
Zda splátky vedou k okamžitému umořování jistiny	Splátky vedou k okamžitému umořování jistiny. Pokud peněžní prostředky hrazené Klientem nebudou dostačovat k úhradě všech splatných pohledávek Věřitele vůči Klientovi, budou použity na úhradu pohledávek Věřitele v následujícím pořadí: 1. smluvní pokuty, 2. úroky z prodlení, 3. náklady spojené s uplatněním pohledávky, 4. úroky z úvěru, 5. poplatky za čerpání úvěru, 6. jistina úvěru.

3. Náklady spotřebitelského úvěru

Výpůjční úroková sazba nebo případně různé výpůjční úrokové sazby, které se na smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, vztahují	Klient je za každé čerpání úvěru povinen uhradit poplatek za čerpání úvěru ve výši 20 % (dvacet procent) z čerpané jistiny úvěru. Za dobu od prvního dne druhého kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém došlo k čerpání peněžních prostředků až do jejich vrácení je Klient povinen zaplatit z peněžních prostředků, které mu byly Věřitelem poskytnuty, úrok ve sjednané celkové výši 20 % měsíčně. V případě, že se stane celý dluh splatným postupem dle čl. 6.5 této smlouvy, je za dobu od prvního dne splatnosti celého dluhu až do splacení dluhu Klient povinen zaplatit z peněžních prostředků sjednaný úrok z peněžních prostředků ve výši 15 % ročně místo sjednaného úroku ve výši 20 % měsíčně dle věty první tohoto článku.
Roční procentní sazba nákladů (RPSN) Jedná se o celkové náklady úvěru vyjádřené jako roční procento celkové výše úvěru. Účelem RPSN je pomoci Vám porovnat různé nabídky.	RPSN - Roční procentní sazba nákladů na úvěr v případě, že úvěrový limit ve výši _____,- Kč je vyčerpán ve dvanáctý den kalendářního měsíce, a je splacen jedinou splátkou k poslednímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž došlo k čerpání úvěru, činí _____ %. Výše poplatku za čerpání úvěru činí _____,- Kč, výše úroku činí _____,- Kč. Při opakovaném čerpání a/nebo při odlišných splátkách budou hodnoty uvedené v tomto

	člátku odlišné.
Je pro získání úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek nezbytné uzavřít — pojištění úvěru nebo — smlouvu o jiné doplňkové službě? Nejsou-li náklady na tyto služby věřiteli známy, nejsou zahrnuty v RPSN.	Pro získání spotřebitelského úvěru není nutné uzavřít pojištění úvěru nebo smlouvu o jiné doplňkové službě.

4. Související náklady

Vyžaduje se vedení jednoho nebo více účtů zaznamenávajících platební transakce a čerpání	NE
Výše nákladů na používání zvláštního platebního prostředku (např. kreditní karty)	NE
Veškeré další náklady vyplývající ze smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr	Náklady na bankovní poplatky při splácení úvěru bezhotovostním bankovním převodem jsou určeny subjekty, které tyto služby poskytují; náklady na SMS jsou určeny subjekty, které tyto služby poskytují.
Podmínky, za nichž lze výše uvedené náklady související se smlouvou, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, změnit	Náklady na bankovní poplatky při splácení úvěru bezhotovostním bankovním převodem a náklady na SMS mohou být změněny subjekty, které tyto služby poskytují.
Povinnost zaplatit náklady na služby notáře	NE
Náklady v případě opožděných plateb Opomenutí platby by pro Vás mohlo mít závažné důsledky (např. nucený prodej majetku) a způsobit potíže při získávání úvěru v budoucnosti.	V případě, že bude Klient v prodlení se splacením dluhu či jeho části, je povinen hradit Věřiteli úrok z prodlení v zákonné výši. V případě, že bude Klient v prodlení se splacením dluhu či jeho části, je povinen dále hradit Věřiteli smluvní pokutu ve výši 121,- Kč za každých započatých třicet (30) dní prodlení. Nárok na smluvní pokutu vzniká po dobu prvních devadesát (90) dní prodlení Klienta.

5. Další důležité právní aspekty

<p>Právo na odstoupení od smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr</p> <p>Máte právo odstoupit od této smlouvy, a to ve lhůtě 14 kalendářních dnů.</p>	<p>ANO</p>
<p>Předčasné splacení</p> <p>Máte právo splatit spotřebitelský úvěr předčasně, a to kdykoliv, zcela nebo zčásti.</p>	<p>Klient je oprávněn úvěr zcela nebo zčásti předčasně splatit kdykoliv po dobu trvání úvěru. Klient hradí úroky pouze do doby předčasného splacení úvěru, žádné další úroky nehradí. Žádné další náklady, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, nejsou smlouveny.</p>
<p>Má-li věřitel v případě předčasného splacení nárok na náhradu nákladů.</p>	<p>Pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru nepožaduje Věřitel žádné další náklady, které mu vznikají v přímé souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru.</p>
<p>Vyhledávání v databázi</p> <p>Věřitel Vás musí okamžitě a bezplatně vyrozumět o výsledku vyhledávání v databázi, pokud je na tomto vyhledávání založeno zamítnutí žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru. To neplatí, pokud je poskytnutí takové informace v rozporu s právními předpisy na ochranu osobních údajů nebo s veřejným pořádkem nebo veřejnou bezpečností.</p>	<p>Pokud věřitel před uzavřením smlouvy o úvěru v rámci odborného posuzování schopnosti splácet spotřebitelský úvěr bude nahlížet do databází umožňujících posouzení úvěruschopnosti Klienta a pokud důvodem neposkytnutí spotřebitelského úvěru bude výsledek vyhledávání v této databázi, věřitel Klienta okamžitě a bezplatně vyrozumí o tomto výsledku a sdělí údaje o použité databázi.</p>
<p>Právo na návrh smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr</p> <p>Máte právo obdržet na požádání bezplatně kopii návrhu smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr. To neplatí, pokud věřitel v okamžiku žádosti není ochoten přistoupit k uzavření smlouvy s Vámi.</p>	<p>Věřitel je povinen Vám poskytnout na Vaše požádání bezplatně kopii návrhu smlouvy o úvěru. To neplatí, pokud Věřitel není ochoten přistoupit k uzavření Smlouvy o úvěru v okamžiku, kdy spotřebitel o kopii návrhu požádá.</p>
<p>Doba, po kterou je věřitel vázán informacemi poskytnutými před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr nebo návrhem na uzavření této smlouvy.</p>	<p>Tyto informace platí od poskytnutí této informace až do uzavření smlouvy o úvěru, nejdéle však po dobu účinnosti smlouvy o úvěru či do oznámení jejich změny.</p>

6. Dodatečné informace, které mají být poskytnuty v případě uvádění finančních služeb na trh na dálku

a) O věřiteli	
Zástupce věřitele ve Vašem domovském členském státě Adresa	Everyday Finance s. r. o. Na Pankráci 1724/129, Nusle, 140 00 Praha 4
Telefonní číslo (*) E-mailová adresa (*) Číslo faxu (*) Adresa internetových stránek (*)	234 600 600 info@everydayplus.cz www.everydayplus.cz
Zápis v rejstříku:	zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 205501
Orgán dozoru	Příslušným orgánem dozoru je Úřad městské části Praha 4 – Odbor živnostenský, Antala Staška 2059/80b, Praha 4. Dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem o spotřebitelském úvěru vykonává Česká obchodní inspekce (další dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem o spotřebitelském úvěru vykonává u některých subjektů Česká národní banka).
b) O smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr	
Výkon práva na odstoupení od této smlouvy	Klient může od této smlouvy odstoupit bez uvedení důvodů ve lhůtě čtrnácti (14) dnů ode dne uzavření této smlouvy. Od této smlouvy lze odstoupit písemně zasláním odstoupení na adresu sídla Věřitele. Lhůta pro odstoupení je považována za zachovanou, je-li odstoupení odesláno Věřiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat nejpozději v poslední den lhůty. Došlo-li k odstoupení, je Klient povinen Věřiteli bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dnů ode dne odeslání odstoupení, zaplatit jistinu úvěru. V tomto případě je spotřebitel povinen zaplatit věřiteli úrok ve výši, na kterou by Věřiteli vznikl nárok, pokud by k odstoupení od smlouvy nedošlo, a to za období ode dne, kdy byl spotřebitelský úvěr čerpán, do dne, kdy je jistina splacena. V případě odstoupení spotřebitele od této smlouvy nemá Věřitel právo požadovat po Klientovi žádné další plnění.

Právo státu, podle nějž postupuje věřitel před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr.	Česká republika
Doložka o právu rozhodném pro smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, a/nebo příslušném soudu	Právní vztah mezi účastníky smlouvy o úvěru se řídí právem České republiky; v případě sporů vzniklých ze smlouvy o úvěru bude rozhodováno obecnými soudy ČR.
Užívání jazyků	Informace a smluvní podmínky budou poskytnuty v češtině. Po dobu trvání spotřebitelského úvěru s Vámi budeme komunikovat v češtině, pokud nebude dohodnuto jinak.
c) o prostředcích nápravy	
Existence mechanismu mimosoudního urovnávání stížností a prostředků nápravy a přístup k němu	Případný spor mezi Věřitelem a Klientem je možné mimosoudně řešit prostřednictvím finančního arbitra postupem dle zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů, a to v řízení zahájeném na návrh Klienta s tím, že finanční arbitr rozhoduje ve věci samé bez zbytečného odkladu nálezem; doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci a je soudně vykonatelný podle občanského soudního řádu, jakmile uplyne lhůta k plnění.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Barbora Kotlářová

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Zhodnocení situace na trhu poskytování spotřebních a hotovostních úvěrů za posledních deset let. Nové trendy, fakta, zkušenosti a doporučení.

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 61

Celkový počet stran příloh: 7

Počet titulů českých použitých zdrojů: 14

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 30

Vedoucí práce: Dr. Nový Jindřich, Ph.D.